

SLUGA BOŽJI

ALOJZIJE STEPINAC

ISSN 1331-2529

»Onaj, koji se malo udube u misterij utjelovljenja Sina Božjega i koji samo malo shvati svu dubinu ljubavi Božje prema čovjeku, taj će na ljubav odgovoriti ljubavlju i život svoj udesiti prema načelima Evanđelja Sina Božjega.«

A. kard. Stepinac, *Pismo dr. Ivi Andresu, Krašić, 17. XII.1953.*

God. 4 (1997) 11. listopada GLASNIK POSTULATURE Broj 4 Cijena 5 kn

»Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje«: Mons. Josip Bozanić, novi nadbiskup zagrebački

Majka Terezija – Misionarka ljubavi

Pred zaključenje ovog broja Glasnika prispjela je iz Calcutte u Indiji vijest o smrti Majke Terezije, autentične svjedokinje Evanđelja ljubavi, koja je, prema očitovanju Ivana Pavla II, »u ime Kristovo prisilila svijet da vjeruje u ljubav«.

Njezin je lik, u nedjelju 7. rujna 1997. prije molitve Anđeoskog pozdravljenja, Sveti Otac ovim riječima predočio Crkvi i svijetu:

»Drago mi je što u ovoj molitvi mogu spomenuti najdražu sestru, Majku Tereziju iz Calcutte, koja je pred dva dana završila svoj dugi zemaljski hod. Imao sam je prilike mnogo puta susresti, i u mojem je sjećanju živa njezina pojava: prignuta od rada u posluživanju najsiromašnijih među siromasima, ali uvijek ispunjena neiscrpnom unutarnjom snagom, energijom Kristove ljubavi.

Misionarka ljubavi: to je bila Majka Terezija, po imenu i po djelovanju, dajući primjer tako privlačan, koji je bio kadar privući mnoge osobe, spremne sve ostaviti za služenje Kristu prisutnom u siromasima.

Misionarka ljubavi. Njezino je djelovanje započinjalo svaki dan, prije zore, pred Euharistijom. U tišini kontemplacije Majka Terezija iz Calcutte slušala je Isusove riječi s križa: »Žedan sam«. Taj krik, prihvaćen u dubini srca, poticao ju je na ulice Calcutte i svih predgrađa svijeta, na traženje Isusa u siromahu, u odbačenome, u umirućemu.

2. Predraga braćo i sestre! Ta Sestra opće poznata kao Majka siromaha, ostavlja za sve, vjernike i nevjernike, gorljiv primjer ljubavi. Ostavlja nam svjedočanstvo Božje ljubavi koju je ona prihvatila i koja je preobrazila njezin život u potpuni dar braći. Ostavlja nam svjedočanstvo kontemplacije koja postaje ljubav, i o ljubavi koja postaje kontemplacija. Djela što ih je izvršila govore sama za sebe i očituju ljudima našega vremena ono uzvišeno značenje života koje nam se često čini da je nestalo.

Voljela je često ponoviti riječi: »Služiti siromasima, znači služiti životu.« Majka Terezija nije gubila prigodu kako bi, na svaki način, naglasila ljubav prema životu. Znala je iz iskustva da život dobiva svu svoju vrijednost, premda posred teškoća i protivnosti, kad susretne ljubav. I slijedeći Evanđelje, postala je »milosrdni Samaritanac« svakoj osobi koju je susrela, svakom biću opterećenom teškoćama života, patniku i prezrenom.

Papa Ivan Pavao II. s Majkom Terezijom – »sveticom siromaha«

3. U velikom srcu Majke Terezije osobito je mjesto bilo zadržano za obitelj. »Obitelj koja moli, reče prigodom prvog Svjetskog susreta obitelji, jest sretna obitelj«. Još i danas riječi ove nezaboravne Majke siromaha sadrže svu svoju snagu.

»U obitelji«, govorila je, »ljubi se kako Bog ljubi: nepodijeljenom ljubavi. U obitelji se kuša radost ljubavi i ljubiti jedan drugoga. U obitelji se mora naučiti moliti zajedno. Plod molitve je vjera, plod vjere je ljubav, plod ljubavi je služenje i plod služenja je mir« (usp. *L'Osservatore Romano*, 9. listopada 1994, str. 4). Kako ne prihvatiti taj njezin poziv za utemeljenjem autentičnog blagostanja i prave obiteljske sreće na solidnoj osnovi molitve, ljubavi i uzajamnog služenja?«

GRBOVI ČETVORICE POSLJEDNJIH NADBISKUPA ZAGREBAČKIH

kard. Alojzija Stepinca

kard. Franje Šepera

kard. Franje Kuharića

mons. Josipa Bozanića

POVJERENIK BOŽJE PROVIDNOSTI

Mons. Josip Bozanić, novi nadbiskup zagrebački

Nakon objavljivanja prošlog broja Glasnika do početka mjeseca listopada 1997, kad vam u ruke dolazi novi broj, zbilo se nekoliko izvanrednih događaja koji postaju prekretnice, ako ne i putokazi Crkve u Hrvata i opće Crkve.

Dana 5. srpnja 1997. objavljeno je imenovanje mons. Josipa Bozanića, biskupa krčkoga, za nadbiskupa zagrebačkoga. Iskrena čestitka novome pastiru i trećem nasljedniku sluge Božjega Alojzija Stepinca na stolici zagrebačkih nadbiskupa. »Preuzimajući na sebe sjajan, ali težak i trnjem posut križ zagrebačke Crkve«, kako ju je orisao mons. H. Pellegrinetti, apostolski nuncij, u pismu kojim je zahvalio 36. godišnjem Alojziju Stepincu prihvaćanje imenovanja za nadbiskupa koadjutora Zagrebačke nadbiskupije, mons. Bozanić je zasigurno bio svjestan da će imati podršku svih Kristovih učenika i osobitu pomoć »svih nebeskih zaštitnika Crkve zagrebačke«. K takvome nas zaključku upućuju njegove riječi što ih je, odmah po imenovanju, uputio javnosti: »S mukom, strahom i neizvjesnošću, ali s povjerenjem u Providnost Božju prihvatio sam ovo imenovanje Ivana Pavla II.«

Mons. Bozanić je 76. apostolski nasljednik na stolici zagrebačkih biskupa i nadbiskupa te 3.nasljednik nadbiskupa Alojzija Stepinca

Nadamo se da će za vrijeme njegova upravljanja i posvećivanja vjernika Zagrebačke nadbiskupije, sluga Božji Alojzije Stepinac biti uzdignut na čast oltara.

Mons. Bozanić rođen je u Rijeci 20. ožujka 1949. od oca Ivana Bozanića i majke Dinke r. Valković. Potječe iz mjesta Vrbnik na otoku Krku, znano kao kolijevka brojnih svećeničkih zvanja i »oaza pobožnosti«.

Mons. Bozanić je klasičnu gimnaziju završio u Pazinu, a temeljni teološki nauk u Rijeci. Na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu magistrirao je iz dogmatike, a potom na Papinskom lateranskom sveučilištu u Rimu postigao magisterij iz kanonskoga prava.

Mons. Karmelo Zazinović zaredio ga je za svećenika krčke biskupije u Krku 29. lipnja 1975. Od 1975. do 1976. bijaše on biskupov tajnik, a od 1976. do 1978. župni vikar. Od 1986. do 1987. vršio je službu kancelara Biskupskog ordinarijata u Krku, a od 1987. do 1989. službu generalnog vikara Krčke biskupije. Od 1988. do danas profesor je crkvenoga prava i dogmatike na Višoj teološkoj školi u Rijeci. Dana 10. svibnja 1989. imenovan je biskupom koadjutorom Krčke biskupije. Za biskupa ga je posvetio kard. Franjo Kuharić, nadbiskup zagrebački. Bilo je to 25. lipnja 1989. Službu dijecezanskog biskupa Krčke biskupije preuzeo je 14. studenoga 1989.

Mons. Bozanić obnašao je značajne službe u HBK: član je Stalnog vijeća HBK, član je Komisije za uređenje odnosa s državom, predstojnik Vijeća za laike i Nadzornog vijeća Hrvatskog karitasa, član je Biskupske komisije za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu, Mješovite komisije HBK, BK BiH, Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i Hrvatske unije viših redovničkih poglavarica te predsjednik odbora za Veliki jubilej godine 2000.

Načelo novog natpastira su Isusove riječi kojima je tumačio apostolima zbilju otkupljenja svih ljudi, jer je, naime, došao: **Ut vitam habeant! – Da život imaju!**, osvjedočuje nas u uvjerenju da će, kako i sam reče, biti pastir po Alojzijevu primjeru, a to znači »sav za Krista, sav za povjereno mu stado«

Mons. Marko Culej, prvi biskup Varaždinske biskupije, blagoslivlja kriptu nove crkve u pastoralnom središtu 'Kardinal Alojzije Stepinac' u Velikoj Gorici

Osnovane dvije nove biskupije

Istodobno je obznanjeno da se od Zagrebačke nadbiskupije odvajaju najudaljenije župe i dekanati koji su svojim životom i smještajem usmjereni prema svojim prirodnim središtima: Varaždinu i Požegi, te se utemeljuju dvije nove biskupije: Varaždinska biskupija kojoj je za prvog pastira imenovan mons. Marko Culej, dosadašnji pomoćni

Mons. Antun Škvorčević

Mons. Juraj Jezerinac, vojni ordinarij, propovijeda u crkvi sv. Leopolda Mandića u Požegi prigodom podijeljivanja sakramenta krizme, 2. svibnja 1997.

biskup zagrebački, te Požeška biskupija čiji je prvi biskup mons. Antun Škvorčević. Od srca čestitamo osnivanje novih mjesnih Crkava čije će postojanje, molimo Gospodina, obogatiti opću Crkvu i oplemeniti Crkvu u Hrvata.

Uspostavljen Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj

Sveti otac Ivan Pavao II. osnovao je i Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj. Za prvoga vojnog ordinarija imenovao je mons. Jurja Jezerinca, dosadašnjega pomoćnog biskupa zagrebačkoga. Mons. Jezerinac je službu nastupio preuzimanjem bule imenovanja za vojnog ordinarija 12. kolovoza 1997. Od srca čestitamo.

Ususret trećem tisućljeću

Od 18. do 24. kolovoza proslavljen je u Parizu 12. svjetski dan mladih. Proslavu pod geslom: »Učitelju, gdje stanuješ? – Dođite i vidjet ćete!« svečanom je Euharistijom, zajedno s 400 biskupa i 6.000 svećenika te više od 800.000 vjernika zaključio sam Sveti Otac. U prigodnoj homiliji Ivan Pavao II. je istaknuo potrebu da kršćanin sustavno produbljuje vjerski život i znanje kako bi svaku svoju odluku mogao donijeti za dobro braće te za svoj osobni život i rad. Hrvatsku mladež, njih više od 2.000, predvodili su kard. Vinko Puljić, nadbiskup vrhbosanski, mons. Josip Bozanić, imenovani nadbiskup zagrebački i mons. Ilija Janjić, biskup kotorski.

Crkva u Hrvata u spomenutom se razdoblju spomenula brojnih obljetnica mučeničkih smrti svojih sinova i kćeri. Najveća takva proslava bila je ona u Lanišću i Svetvinčentu, gdje su se tisuće vjernika nadahnjivale na junačkom primjeru neustrašiva Kristova svjedoka, svećenika Miroslava Bulešića, kojega su neprijatelji Crkve, iz mržnje prema vjeri, bezočno zaklali.

U sve većem broju se Božji narod okuplja u Križevcima, rodnom gradu svetoga Marka Križevčanina, također ubijenog iz mržnje prema Katoličkoj Crkvi. »Treba usvojiti poruku koja nam dolazi od mučeništva sv. Marka i njegovih drugova mučenika«, istaknuo je u prigodnoj propovijedi u Križevcima kard. Kuharić u misi 6. rujna 1997, »treba usvojiti njihovu vjernost i njihovu ljubav, jer štovati svece znači slijediti ih, uzimati ih, ne samo za zagovornike nego kao primjer da se i u nama ostvaruje što punije i što dublje otajstvo Spasenja.«

Kroz dane »svete nedjelje« vjernici su se u velikom broju okupljali u Ludbregu, u svetištu gdje se na osobit način časti Predragocjena Krv Kristova. Te su svete relikvije, »prava pravcata svježa krv«, misniku, koji je slaveći svete tajne posumnjao u stvarnu Kristovu prisutnost u euharistijskim prilikama, raspršile sumnju i učvrstile vjeru. Papa Leon X, posebnim, svečanim pismom, od 14. travnja 1512, odobrio je i preporučio njihovo čašćenje. Hrvatski sabor je 1739. svečano odlučio izgraditi u Ludbregu kapelu za čuvanje »Presvete Krvi« toga »najvećeg blaga domovine«. Zavjet je ostao neizvršen. U želji da Presvetoj Krvi iskaže zadovoljštinu za grijehe naroda i da Bog sačuva narod u strahotama rata, nadbiskup Stepinac se svesrdno založio oko ispunjenja zavjeta Hrvatskog sabora, tj. da se u Ludbregu podigne zavjetna kapelica. No strahote 2. svjetskog rata onemogućile su nadbiskupove osnove.

Sjećajući se tih pastoralnih pothvata sluge Božjega i spominjući njegovu snažnu vjeru u Euharistiju, Ludbreško svetište mu je ove godine, pokraj zavjetne kapelice, podiglo spomenik. Blagoslovio ga je nakon svečane mise, u subotu 6. rujna 1997, mons. Marko Culej, imenovani biskup varaždinski.

Predvodeći završno slavlje u nedjelju 7. rujna, kardinal Kuharić je aktualizirao spomenuti zavjet Hrvatskog sabora istaknuvši: »I našem Saboru današnjeg vremena morali bismo opet postaviti prijedlog da učini zavjet. Zavjet protiv nove kuge koja danas hara Hrvatskom, ne samo Hrvatskom nego cijelom Europom, Amerikom i svim kontinentima. Da bi po savjesti naš Sabor trebao promisliti zakon, ostavljen od starog vremena, koji dopušta da se ubijaju nevini.«

Znakovita su bila i veličajna okupljanja Božjeg naroda u svim svetištima Majke Božje. Čitajući izvješća o okupljanjima vjernika u Gospinim svetištima i o njihovoj pobožnosti, prisjećamo se oporuke sluge Božjega koji je u svojoj oporu-

Hvarska katedrala o slavljenju 850. obljetnice utemeljenja Hvarske biskupije (Snimio: N. Pintarić)

ci zapisao da je čašćenje Majke Božje zalog opstanka hrvatskog naroda. To je potkrijepio i riječju Božjom kad je, navodeći Knjigu mudrosti, zapisao: **Ako budete uvijek iskreno štovali i ljubili Bogorodicu, onda će se i na vama ispuniti ono što veli mudrac: »Tko časti majku, sabire blago!«** (Sir 3, 4)

Dana 5. rujna umrla je u Calcutti Majka Terezija, »svetica siromaha«. Toj junačkoj ženi i svjedokinji Evanđelja posvećujemo u ovom broju Glasnika Papinu riječ i poseban članak.

Na svetkovinu Uzvišenja sv. Križa, 14. rujna 1997, u gradu Hvaru, u katedrali Hvarske biskupije, proslavljena je 850. obljetnica ustanovljenja te mjesne Crkve. Svečanost je predvodio, kao osobiti izaslanik Svetoga Oca, kardinal Franjo Kuharić. Na slavlju je, uz apostolskog nuncija mons. G. Einaudija, 14 nadbiskupa i biskupa te 60-ak svećenika sudjelovalo mnoštvo Božjeg naroda s otoka Brača, Hvara i Visa koji tvore područje Hvarske biskupije. Na svojstven način je sluga Božji bio povezan s tom biskupijom. Ne samo zato što su ljepote njenog krajolika, oplemenjene kršćanskim životom i kulturnim stvaralaštvom, radovale slugu Božjega za vrijeme kratkih odmora, već radi podrške koju je imao u mons. Mihi Pušiću, nezaboravnom pastiru Hvarske biskupije: u organizaciji Katoličke akcije u Crkvi u Hrvata, podrške koju su mu pružali svećenici te biskupije, osobito don Mate Hraste, zatim oci dominikanci tu rođeni, a neumorni apostoli Božje slave u Zagrebačkoj nadbiskupiji.

Vjerničko mnoštvo ispunilo je hvarsku katedralu i trg ispred nje o slavljenju 850. obljetnice utemeljenja Hvarske biskupije (Snimio: N. Pintarić)

Potrebno je istaknuti neumorna nastojanja nadbiskupa Stepinca kojima je, za vrijeme 2. svjetskog rata, nastojao tamošnjem stanovništvu omogućiti prometnu povezanost s kontinentalnim dijelom domovine te da se izgladnjelom pučanstvu šalje potrebna hrana. Osobito je svjedočanstvo ljubavi prema toj biskupiji on pokazao predvodeći slavlje Euharistijskog kongresa u Starigradu 18. kolovoza 1940. na čijem je završetku izgovorio programatske riječi: **Vjerno ustrajati uz Krista, to je jedini zalog sretnijoj budućnosti**, a dovršio ga žrtvom u provedbi i obrani toga programa.

Svi nas ti događaji posvješćuju za sve produhovljeniji i zbiljskiji kršćanski život. Oni nas po slavljenjima djela otkupljenja još čvršće povezuju u zajednicu Božjeg naroda i mi sudjelujući u njima zbližujemo se međusobno kršćanskim svjedočenjem. Zato ćemo i slike s tih slavlja uvrstiti u ovaj broj Glasnika da nas povežu u ljubavi prema Isusu Kristu i njegovoj Crkvi koja je oživljavana u tim slavljima.

U pripremi proslave zakoračaja u treće tisućljeće, usmjereni prema slavljenjima Velikog jubileja otkupljenja, uvrstimo u svoje molitvene i vjerničke vapaje molbu Gospodinu da slugu svoga Alojzija Stepinca, upravo u tijeku tih velikih slavlja, uzdigne na čast oltara. Njegova žrtva, njegov primjer i moć zagovora, neka i na taj način postanu svjetlo svima koji hodaju u »tami nepoznavanja Boga«. Mi, upravo poučeni njegovim poniranjem u Boga i djelo čovjekova otkupljenja po Isusu Kristu, još odlučnije vjerujemo u snagu molitve, to privilegirano sredstvo evangelizacije koje nas stavlja u odnos s nama samima, sa svijetom u kojemu živimo i s Bogom. Ona nas oslobađa za istinu i pravdu te naše poglede upravlja da se raspršε stvarnosti koje nas priječe za posvemašnje i radosno življenje Evanđelja.

Kard. F. Kuharić blagoslivlja vjerničko mnoštvo okupljeno na proslavu Predragocjene Krvi Kristove u Ludbregu, 7. rujna 1997. (Snimio: N. Pintarić)

Novi grob Kardinala Stepinca

Dostojno obilježje života i mučeništva zagrebačkoga nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca

Nadbiskupi i biskupi okupljeni na zasjedanje HBK zajedno s predstavnicima pojedinih crkvenih ustanova, svećenstva i dobrotvora Kauze za proglašenje blaženim kard. Stepinca pjesmom i molitvom sudjeluju u blagoslovu novoga groba sluge Božjega (Snimio: »Leos«)

U ponedjeljak 9. lipnja 1997, u tijeku zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije, blagoslovljen je novi grob sluge Božjega Alojzija Stepinca. Čitateljima Glasnika već je poznata činjenica da tijelo sluge Božjega nije bilo balzamirano u tijeku obdukcije, izvršene u noći od 10. na 11. veljaču 1960, kako je to bilo obećano i ubilježeno u zapisnicima i literaturi.

Dapače, izvršene su radnje zbog kojih je došlo do neočekivanih postmortalnih procesa. Prigodom »ekshumacije« tijela kardinala Stepinca, izvršene 23. i 24. lipnja 1993, utvrđene su brojne činjenice koje su utirale put k spoznajama kako je UDBA stajala iza postupaka o uništenju pojedinih dijelova tijela kardinala Stepinca, naprasite zapljene i spaljivanja njegova srca, a i sami smrtni ostaci zatečeni su u stanju koje je zahtijevalo dodatna ispitivanja uzroka i povoda takvome njihovu stanju.

Već je tada donesena odluka da se ispaćenom tijelu sluge Božjega podigne grob koji će na dostojan način obilježiti njegovu mučeničku smrt i njegovo svjedočanstvo za katoličku vjeru.

Novi grob uspostavljen je u sredini kora zagrebačke katedrale, iza glavnoga oltara, na istome mjestu gdje je kroz 37 godina bio obilježen grob nadbiskupa i kardinala Stepinca.

Nakon što je sudište, ustanovljeno za identifikaciju i prijenos smrtnih ostataka kardinala Stepinca u novi grob, završilo potrebita istraživanja i zemni ostaci pripremljeni za pohranu, zakazana je zaključna sjednica u tijeku koje je blagoslovljen novi grob i u njega pohranjeni smrtni ostaci kardinala Stepinca da tu iščekuju uskrnuće tijela.

Svečano bogoslužje, koje je započelo procesijom sa zemnim ostacima sluge Božjega, iz kapele sv. Stjepana u Nadbiskupskom dvoru u katedralu, predvodio je zagrebački nadbiskup i kardinal Franjo Kuharić. U obredu su sudjelovali mons. Giulio Einaudi, nuncij u Republici Hrvatskoj, svi nadbiskupi i biskupi članovi HBK, mons. Ratko Perić, biskup mostarski u ime BK BiH, članovi sudišta: p. Paolo Lombardo, predsjednik, preč. Stjepan Kožul, promicatelj pravde, i s. Marija Magdalena Mrzljak, bilježnik, zatim mons. Juraj Batelja, postulator, članovi Prvostolnog kaptola zagrebačkoga, Prebendarski zbor prvostolne crkve zagrebačke, predstavnici svećenstva Zagrebačke nadbiskupije, poglavari i bogoslovi Nadbiskupskoga bogoslovnog sjemeništa, predstavnici redovnika i redovnica te predstavnici dobročinitelja za proglašenje blaženim i svetim kardinala Stepinca.

U utorak 10. lipnja u 17,30 sati, nakon svečanoga euharistijskog slavlja koje je predvodio kard. F. Kuharić a pjevao Katedralni zbor pod ravnanjem mo. Miha Demovića, u nazočnosti svih biskupa HBK te brojnog svećenstva, Božjem je narodu predstavljen novi grob kardinala Stepinca. Rijeka Kristovih pobožnika tada je otpočela svoj ustaljeni tijek, po molitvama i zagovoru kardinala Stepinca, prema slavi Isusa uskrsnuloga.

Govor kardinala Franje Kuharića, nadbiskupa zagrebačkoga, u Zagrebačkoj katedrali 9. lipnja 1997. prigodom blagoslova novoga groba sluge Božjega Alojzija Stepinca

Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac uhićen i odveden kao janje na klanje!

Apostolski nuncije,
oci nadbiskupi i biskupi,
dragi bogoslovi,
braćo i sestre!

U rano jutro 18. rujna 1946. odvedoše zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca na njegov križni put. Povedoše ga kao janje na klanje. 11. listopada 1946. osudiše ga na 16 godina zatvora i prisilnog rada. I tako ga odvojiše od ove katedrale. Odvojiše ga od njegove Crkve zagrebačke. Uzeše ga od naroda koji je svim srcem volio i za koji je živio. I taj rastanak trajao je cijelo vrijeme zatvora u lepoglavskoj kaznioni, da bi ga onda izveli iz zatvora i odveli u konfinaciju u župnu kuću u rodnom Krašiću, ali opet su ga držali pod nadzorom stražara, da bi spriječili dolazak k njemu i da bi njega spriječili da živi u punoj slobodi u svojoj Crkvi i sa svojim vjernicima.

Kardinal C. Maria Martini, nadbiskup milanski, u pratnji kard. Kuharića i mons. Einaudija, u pohodu grobu kard. Stepinca, u Zagrebu, 7. kolovoza 1997. (Snimio: N. Pintarić)

10. veljače 1960. dovršio je svoju mučeničku i milosnu smrt sa zadnjom riječi: *Fiat voluntas Tua* – Neka bude Tvoja volja. Ta riječ ispovijest je njegova života i njegove vjere, jer je zaista ispunio svoj život poslušnošću volji Božjoj. Bog je u svojoj providnosti vodio njegov život, od njegove mladosti, da bi mu u zreloj dobi, premda još mladoj za takve odgovornosti, povjerio brigu, odgovornost za život Zagrebačke nadbiskupije, u hrvatskom narodu, a isto tako odgovornost za Crkvu u Hrvata, kao predsjedniku Biskupske konferencije. *Fiat voluntas Tua.* To je bila riječ kojom je on prihvaćao sve dužnosti, odgovornosti, sve kušnje i sva trpljenja i sve progone. Zaista se na njemu ispunjavala riječ i sada se ispunjava: »Blago vama kad vas zbog mene pogrde i prognaju i sve zlo slažu protiv vas. Radujte se, velika je plaća vaša na nebesima« (usp. Mt, 5, 11–12).

Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac, svim svojim pastoralnim služenjem i upornom zauzetošću za dobro svakog čovjeka, osobito za dobro slabih i progonjenih bilo s kojeg razloga, vršio je volju Božju. On je zaista bio progonjen nedužan, nevin zbog Crkve. On je nosio ljubav prema Crkvi u punini svoga bića. Crkva, Božja Crkva. To je bio njegov izraz: Crkva Božja, ustanovljena od Isusa Krista da bude svjedok i raspetoga Krista. Crkva Božja: jedna, sveta, katolička i apostolska. Crkva Božja koju po Kristovu mandatu predstavlja Petar. Takvom nadbiskupu, takve vjernosti i takve crkvenosti, rekoše da se odijeli od Petra. I reče jedan od nosilaca one vlasti: »Do neba bili bismo ga uzdigli da je odijelio Crkvu od Rima.«

Nadbiskup zagrebački Alojzije Stepinac u ovoj zemlji i u ovom stoljeću tolikih progona, tolikih mučenika: vjernika, svećenika, redovnika, redovnica, biskupa, istaknuti je svjedok. U povijesti svih mučenika Crkve 20. stoljeća nadbiskup Stepinac zauzima posebno mjesto. Mi vjerujemo da je Gospodin ispunio i na njemu svoje obećanje: »Radujte se i kličite, velika je vaša plaća na nebesima« (Mt 5, 12).

Počivao je kroz 37 godina u kripti ove katedrale, ali privlačan za tolika hodočasnička srca koja su ovdje, iza glavnoga oltara, molila na njegovu grobu, palila svijeće, donosila cvijeće i tako svjedočili za njegovu nevinost, pravednost i mučeništvo.

Sada, po posebnom naputku Kongregacije za kauze svetaca, polažemo ga na dostojno mjesto, da to bude trajno njegovo počivalište, da nam bude nekako bliži i svima onima koji budu dolazili na ovaj grob, da tu povjere njemu svoje brige, nade i iskažu svoje poštovanje prema njemu. Tu će moliti da Gospodin ispuni svoje obećanje, da ga proslavi u njegovoj Crkvi, u njegovoj zagrebačkoj Crkvi, čašću oltara: najprije beatifikacijom, a onda kanonizacijom. U 9-stoljetnoj povijesti zagrebačke Crkve, eto događa se i to, i mi s tom nadom polažemo zemne ostatke sluge Božjega na ovo mjesto, u ovaj novi grob izrađen iz poštovanja, iz tolike vjere i ljubavi dobročinitelja koji su omogućili da se ostvari ovo djelo. Među njima na prvo mjesto stavljam nedavno preminuloga kanonika zagrebačke prvostolne crkve, prelata mons. Antuna Ivandiju. Isto tako zahvaljujem svim dobročiniteljima. Zahvaljujem umjetniku prof. Hrvo-

ju Ljubiću, zahvaljujem svim graditeljima i radnicima koji su pripremili ovo dostojno počivalište. Zahvaljujem postulatoru, prelatu dr. Jurju Batelji koji je sve to vodio i doveo do ovoga blagoslovljenog trenutka. Zahvaljujem svom delegatu u ovom postupku, p. Paolu Lombardiju koji je ovamo dolazio da sve to uredi po propisima i po običajima Svete Crkve. Prečasni oče! Hvala Vama i Vašim suradnicima!

Na završetku ovog obreda, ponovno ćemo preporučiti Isusovu Srcu, po Srcu njegove i naše Majke Marije, kauzu sluge Božjega Alojzija Stepinca, da Sveti otac Ivan Pavao II. izvrši što prije njegovu beatifikaciju, kako bi zapalio svjetlo u Crkvi, na svijećnjaku, jedno časno, sjajno svjetlo, uzor koji svijetli dobrotom života, vjernošću Isusu Kristu i njegovoj Crkvi, ljubavlju prema ljudima i prema svakom čovjeku.

+ Franjo kard. Kuharić
nadbiskup zagrebački

ZNAK VREMENA

uzoritom kardinalu
Alojziju Stepincu u spomen

Krhotina je dan
I onaj jučer -
i koji predskazuje

Je li glazbalo
kojemu istinski zvuk, čini se
tek prorok-isposnik osluškuje?!

Igramo se rimom,
urlanjem i tišinom -
U zamci - zagonetki sveopća Zbivanja

Zlotvori obmanjuju, grabe
Strpljivi, samozatajni praštaju, tješe...
Sve su etape Vremena
vrtlog nade - i strave

U mukotrpnom hodu smionih
Božjih izabranika
bljesnut će sunca nikad zamračena
Sjena bijele golubice u letu
ispisat će svetopisamsku riječ
s potpisom: Znak Vremena

Negdje, mora da je negdje
zvjezdani domet blažena Spokoja

Domovinski Svetac-Mučenik
predskazuje...

Stanislava Adamić, Split

Homilija mons. Ante Ivasa, biskupa šibenskoga, u Zagrebačkoj katedrali 10. lipnja 1997. prigodom zasjedanja Hrvatske biskupske konferencije i uspostave novog groba sluge Božjega Alojzija Stepinca u koru katedrale

Alojzije Stepinac bijaše grad na gori: Kroz krvave kupelji...izgrađen do gore, gore mučeništva!

Mons. Ante Ivas, biskup šibenski, propovijeda u Zagrebačkoj katedrali prigodom predstavljanja javnosti novog groba zagrebačkoga nadbiskupa kard. Alojzija Stepinca (Snimio: »Leos«)

Hvaljen Isus i Marija!

Čovjeka, Kristova učenika, obuzme u isto vrijeme neki strah i oduševljenje, nevjerica i uzbuđenje, zanos i malodušnost, kad čuje ove riječi svetoga Evanđelja: »Vi ste sol zemlje. Vi ste svjetlost svijeta. Vi ste grad na gori... Tako djelujte da ljudi slave Oca vašega na nebesima.« (...) Svaki pokušaj da se te riječi protumače nekako drukčije nego su izrečene i zapisane ne uspijeva...

Da zemlji treba soli i svjetiljki na svijećnjaku, i gradova na gori, znamo, vidimo, osjećamo. Treba ljudima »soli« koja čisti, čuva, koja daje ukusa. Toliko je toga pokvarljivoga i propadljivoga i neukusnoga u srcu ljudskom, u međuljudskim i međunarodnim odnosima, do zatrovanosti, do bolesti, do frustracija svake vrste, do smrti...! Treba nam svjetla pravoga, jer je puno tame i pomrčine u nama i oko nas, i zato puno lutanja i skretanja, i pipkanja po mraku, i zato posrtaja i padova i krivih prosudbi i smjerova, i zabluda i katastrofa... Svako ih vrijeme ima. Treba nam svjetiljki, i to odozgor, Božjega svjetla, svjetla koje osvjetljava pameti i srca ljudska..., »da upravi noge naše na put mira.«

Treba čovječanstvu gradova na gori, gradova na stijeni, ljudi izgrađenih, čvrstih, ljudi značajeva, nepokolebljivih i nerazorivih, ljudi čistih načela, utemeljenih, velikih..., kojima se možeš popeti iz nizina i vidjeti daleko, do Boga, prosuditi bistro, osjećati se sigurno usprkos olujama, neverama i bujicama...

Mi vjerujemo, radujemo se i zbog toga slavimo Boga što se naš Gospodin Isus Krist baš zato utjelovio, živio, trpio, umro i uskrsnuo, i uzašao na nebo i Duha nam svoga dao i s nama je u sve dane do svršetka svijeta..., da bude »svjetlo istinito koje prosvjetljuje svakog čovjeka«. On je jedini »sol« koja ne može obljutaviti. On je »sol Saveza« Boga s ljudima, sol koja spašava i čisti od svake »kaljave stareži« pokvarljivosti i propasti, Krist Isus, Bog i čovjek, jedini Spasitelj, jučer, danas i uvijeke. On je jedini grad nerukotvoren, nerazorivi, »vječni Jeruzalem«. (Već je tome gotovo 2 tisućljeća.)

Ali..., On, evo i danas, u Evanđelju ponavlja (nama): »Vi ste«, vi, moji učenici, vi ovdje okupljeni večeras, vi ste sol i svjetlo i grad i slava Oca mojega.

Pa, je li to moguće, Gospodine, pitali su i pitamo...? A On se ne povlači nego potvrđuje uporno, kao i večeras: Da, vi ste!!! I samo je jedno objašnjenje i samo je jedan način kako je to moguće (i glasi): »*In Te, Domine, speravi!* – U Tebe sam se, Gospodine, uzdao! U Tebe se, Gospodine, uzdam!!«

Pouzdati se u Gospodina znači vjerovati, predati se, osloniti se svom dužinom i širinom, visinom i dubinom, opsegom i obujmom svoga bića samo na Gospodina. Pouzdati se do žrtve: do predanja najmilijega, kao Abraham. Predati se sve do osobnoga žrtvenog darivanja, kao na pashalnoj zadnjoj večeri, ili do žrtvenog prinosa na križu, kao Isus Krist... Pouzdati se, znači, živjeti od riječi Božje, Bogu se jedinome klanjati i služiti mu, usprkos đavolskoj napasti kruha, slave i časti..., i pred mogućnicima, bogatima ili siromasima..., u vrijeme i nevrijeme, odvažno, neustrašivo, stameno, slobodno..., sve do prezira, odbačenja, razapinjanja..., do mučeništva, do smrti i preko smrti.

Samo punim pouzdanjem u Gospodina učenik postaje vjeran svjedok. Gradeći svoju vjernost na Božjoj vjernosti, on s ponosom očekuje da će Božja milost do kraja izvesti svoje djelo. Pouzdanje mu pruža nepokolebljivu, radosnu i ponosnu sigurnost kojom u punoj slobodi naviješta riječ Božju. »Nema se čega bojati.« »Zna kome je povjerovao.« Ništa ga ne može rastaviti od ljubavi Božje... Takvi moraju očekivati da će ih (bezbožnici) izvrgnuti ruglu i progoniti zbog njihova pouzdanja, ali će oni i u dovršetku svoje žrtve izdisati s poklikom pouzdanja: »U ruke tvoje predajem duh svoj!«, ili »*Fiat voluntas Tua!*« I tako bivaju Božja sol, svjetlo, grad i slava Božja.

»*In Te, Domine, speravi!*« Ne bismo li mogli ovu rečenicu na hrvatski prevesti i: Stepinac mu je ime. Nije li baš to izabrano i tako dosljedno življeno geslo našega nadbiskupa, kardinala sluge Božjega Alojzija Stepinca, bilo njegovo svjedočanstvo da je ovo Evanđelje: »Vi ste sol, svjetlo i grad i slava Božja«, zaista moguće i ostvarivo? A jest, zaista. To možemo sa sigurnošću tvrditi danas kao živi svjedoci... S koliko je uvjerljivosti i nepotrošivosti bio sol koja čisti?! Živio je u vremenu punom dubokih rana, nutarnjih i vanjskih. I nije se ni pred kim bojao reći Božju istinu, stav Crkve i svoj osobni stav, radilo se o Crkvi ili državi, politici ili ideologiji, svećenicima ili laicima, bogatima ili siromasima, o moralu, etici, kulturi..., o grijesima ili krepostima, o slobodi ili ropstvu, o pravdi i nepravdi, o prokletstvu i blagoslovu... A peče sol, posebno kad je rana dublja, ozbiljnija... Ali, »ako sol obljutavi, čime će se ona osoliti... Nije nizašto!«

I kakav je to bio grad, naš Stepinac, građevina Božja na gori! Bog ga je strpljivo gradio ljubavlju i skrblju oca, a posebno majke moliteljice i pokornice. Gradio ga je kroz osobna hrvanja i dileme, kroz studij, svećeništvo, biskupstvo, gradila ga je Gospa. Gradio ga je kroz krvave kupelji, kroz krvava i najmučnija vremena hrvatskoga naroda i Crkve... i izgradio ga do najveće gore, gore mučeništva. »I posljednju ću kap krvi žrtvovati, ako ustreba«, piše on Mariji Horvat, a onda kad je ustrebalo i potvrđuje u Zagrebu, pred sudom, u Lepoglavi, u Krašiću. Kakav grad i kula na gori!!!

Cijelog života pratila ga je Božja svjetlost. »Ne mogu zaboraviti kako je svjetiljka gorjela danju i noću pred slikom Gospinom«, reče župniku vlč. Josipu Vranekoviću, ležeći kao bolesnik, uznik, u rodnom Krašiću. »Kad bih se još kao dijete noću probudio, silno je na mene djelovalo upravo čarobno svjetlo pred slikom Bogorodice.«

U svjetlu svjetlosti Kristove sam će postati svjetlo, svjetiljka na svijećnjaku svoje nadbiskupije, svoga hrvatskog naroda i cijele Crkve i raznositi će to svjetlo posvuda i unositi ga u duše i srca svojih vjernika, svoje Crkve i domovine. »Slavimo te, Oče nebeski!« zbog takvog dara, ponavljaju tisuće sve do danas... Pale svoje svijeće nad njegovim grobom i sami postaju prosvijetljeni i svjetlo. »Točno u 14 sati, u srijedu 10. veljače 1960. godine, reče: 'Dajte mi onu moju svijeću.' Kad sam mu prinio svijeću, pogledao ju je i snažno, upravo stisnuo ruku... *Fiat voluntas Tua!* Bila je to zadnja riječ što sam je od njega čuo«, piše Josip Vraneković, župnik krašićki.

Nije li to, braćo i sestre, uzoriti kardinale, nuncije, nadbiskupi i biskupi, svećenici, redovnici i redovnice, narode Božji, nije li to uzoriti naš kardinal, sluga Božji Alojzije Stepinac uzeo svijeću u ruke zato da je predade nama učenicima Kristovim i njegovoj Crkvi u ovome novom vremenu povijesti hrvatskoga naroda?! I imamo li mi toliko pouzdanja u Gospodina da budemo prava sol i svjetlo na svijećnjaku i grad na gori? Ima puno rana, otrova, pokvarljivoga što prijeti zdravom biću našega naroda i Crkvi, iznutra od nas samih i izvana od onih koji bi nas progutali i satrli i truju nas pogubnim idejama pod zvučnim parolama ljudskih prava, ali bez Boga i njegovih mjerila, radi svojih interesa, politika ili profita bezdušnih... Jesmo li obljutavili!?... I ima mnogo mraka koji prijeti, zatamnjuje najveće vrijednosti života od začeća do umiranja, od vjere do kulture, od gospodarstva do politike... Jesmo li svjetlo na svijećnjaku koje svijetli svima u kući, u domovini, u Crkvi?!... I to svjetlo Božje koje ne kalkulira ili pravi kompromise s bilo kakvom tamom. I ima puno ruševina, onih materijalnih, ali još bolnijih duševnih i duhovnih. Treba ih uočiti, vidjeti, podizati, graditi do gore, do visina, do Boga. Kakva odgovornost?!!! Trebalo bi da se vide naša dobra djela, da ljudi slave Oca. Jer »neće ući u Kraljevstvo nebesko onaj koji kaže Gospodine, Gospodine, nego koji vrši volju Oca mojega«, kaže Gospodin. Ne stavlja se svjetiljka pod sud. I što ako sol obljutavi? Nije nizašto! Neka nam naši primjeri i zaštitnici: sveci, blaženici, sluge Božji i svi Božji ugodnici budu zagovornici zajedno s Marijom Majkom našega Velikog krsnog saveza.

Vi ste sol i svjetlo i svjetiljka na svijećnjaku i grad na gori. *In Te, Domine, speravi, spero et sperabo!* U tebe sam se Gospodine uzdao, uzdam se i uzdat ću se! Amen

+ Ante Ivas,
biskup šibenski

Govor dr. J. Batelje prigodom predstavljanja javnosti novoga groba sluge Božjega Alojzija Stepinca u Zagrebačkoj katedrali, 10. lipnja 1997.

Najsvjetliji lik hrvatske duhovne baštine

Uzoriti gospodine kardinale,
apostolski nuncije,
oci nadbiskupi i biskupi,
draga braćo i sestre!

Sinoć smo položili tijelo sluge Božjega kardinala Alojzija Stepinca u novi grob u koru zagrebačke katedrale. Sluga Božji Aleksije Benigar piše da je Zagrebačka katedrala »Stepinčev slavan grob«. Doista je ovaj dom, otkako je u njemu otpočinulo mrtvo i ispaćeno tijelo »zanosnog i brižnog natpastira« postao lađa koja prema luci spasenja nosi brojne Kristove pobožnike koji se uz ovaj grob Kristu vratiše ili Kristu posvetiše.

Štovatelji sluge Božjega A. Stepinca dotiču stijenke novoga groba i posmrtnu masku sluge Božjega, rad akad. kiparice M. Wood (Snimio: V. Bledšnajder)

Kardinal Stepinac je umro kao osuđenik

Kardinal Stepinac je umro u Krašiću 10. veljače 1960. na izdržavanju kazne. Stoga je trebao biti pokopan po zakonu predviđenom za utamničenike: u mjestu smrti. Čim se u Zagrebu saznalo za njegovu smrt, službenik Udbe došao je k mons. Franji Šeperu, apostolskom administratoru Zagrebačke nadbiskupije s obrazloženjem da se glede crkvenog obreda i ukopa nadbiskupu i kardinalu Stepincu treba dati samo minimum od onoga što zahtijevaju crkveni propisi (*Zabilješka o razgovoru N. N. /ime i prezime ovdje izostavljeno, op. J. B./ člana Izvršnog vijeća Sabora NRH s dr. Franjom Šeperom, nadbiskupom zagrebačke nadbiskupije u prostorijama Nadbiskupskog dvora na Kaptolu, 11.II.1960. godine, Arhiv Postulature*, str. 80).

Vlast je inzistirala da se slugu Božjega pokopa u obiteljskoj grobnici na mjesnom groblju u Krašiću ili u tamošnjoj župnoj crkvi! Mons. Šeper je odriješito odgovorio: »Onda u župnoj crkvi!« A glede crkvenog obreda, reče: »Ovdje se ne radi ni o minimumu ni o maksimumu nego točno o određenim propisima!« (Nav. mj., str. 80).

Mons. Šeper je nekoliko puta u razgovoru s predstavnikom tadanje vlasti istaknuo da će pokojni kardinal biti prvi nadbiskup od XV. stoljeća naovamo koji neće biti pokopan u katedrali! (str. 81). Nisu samo te odlučne riječi smekšale Pilata!

Pritisak međunarodne javnosti i eventualne bruke radi nemilosti uvjetovale su nasilnika da donese odluku koju je apostolskom administratoru 12. veljače 1960. priopćio predstavnik vlasti govoreći: »Stolni kaptol zagrebački može izvršiti sahranu pokojnika (nadbiskupa Stepinca) gdje god on to želi i na koji način želi!« (Nav. mj., str. 82).

Tako je 13. veljače 1960. zagrebačka katedrala postala Stepinčev slavan grob.

Postala je lađom u kojoj se Kristovi vjernici upućuju prema slavi u koju je, kako reče papa Ivan Dobri, unišao i hrabri pastir Alojzije Stepinac.

Mjesto molitve i uslišanja

Grob kardinala Stepinca bio je i ostat će mjesto molitve i uslišanja. Njegovo novo uređenje a time i uprisutnjenje zemaljskih ostataka kardinala Stepinca bliže Božjem narodu omogućio je svojim darom mons. Antun Ivandija, papinski prelat i kustos zagrebačke prvostolnice. Za unutarnje uređenje doprinijeli su Postulatura, hrvatska katolička župa Cleveland te nekoliko izravnih darovatelja.

Mi ga prihvaćamo kao naš prinos mira i aloja, ali ne za ukop, već za vlastitu našu upravljenost prema otvorenim nebesima i Isusu Kristu Sinu Božjemu kojemu je Alojzije Stepinac bio vjeran učenik i hrabar mučenik.

Velikim ljudima ne trebaju zamašni grobovi. Značaj ovome grobnom mjestu daje časni pokojnik kao jedan od najvećih svjedoka kršćanstva ovoga dvadesetog stoljeća i Božji narod koji je u njemu prepoznao uzornog, vjernog i do smrti postojanog Kristova svjedoka. Brojna ozdravljenja, uslišanja i obraćenja svjedoče o bogatoj razmjeni ljubavi kojom milosrdni Bog ovdje, po zagovoru sluge Božjega Alojzija Stepinca dariva i obraća Kristove vjernike.

Akademski kipar Hrvoje Ljubić, profesor na Akademiji primijenjene umjetnosti u Zagrebu, tu je zbilju urisao i ovjekovječio u srebru, umjetničkim nizom najznačajnijih događaja iz života sluge Bož-

jega. Prepoznajemo ga na blagoslovu zvona crkve sv. Marije u Biskupiji kod Knina, kao hodočasnika u nacionalno svetište Majke Božje Bistričke, na prvoj postaji križnog puta Bistričke kalvarije, na trgu pred zagrebačkom katedralom, kako u jeku najžešćih progona bezbožnih i protučovječjih ideologija zastupa i brani dostojanstvo čovjeka, koji je Božje stvorenje i tko ga takne, »dira zjenicu Boga Stvoritelja«, prepoznajemo ga smirena i jaka na suđenju 1946. godine, u lepoglavskoj tamnici, u krašićkom sužanjstvu i oplakivanog od pastira i naroda, na odru u Zagrebačkoj katedrali.

Novo uređenje korskih klupa i drvenu opremu izvela je stolarija »Mesarić« iz Zagreba.

Da se novom grobu možemo približiti bez danjeg svjetla, pobrinuli se katedralni električari gospoda Joža Jadanec i Stjepan Marković.

Od nepoželjnika će ovaj grob čuvati uređaji koje je ugradilo poduzeće AL'ZAS (d.o.o.)

Kamen i mramor postavili su i obrađivali kamenari Stipe Lucić i Ante Lucić, a brigu za izvedbu temeljnih radova vodio je inžinjering FERBOS iz Zagreba.

Liturgijsko ruho i unutarnju opremu novog groba u zlatu, svili i vrhunskoj tehnici dijelom su pripremile s. Emilija Galčić, iz družbe Kćeri Božje Ljubavi, ss. benediktinke iz Hvara, ss. dominikanke, ss. milosrdnice sv. Vinka iz Zagreba, a svoj su obol dale i ss. družbe Kćeri Božje Ljubavi, čuvarice naše katedrale.

Kad su 7. travnja ove godine otpočeli radovi u katedrali, susreo sam oca s djetetom oko vrata u zakoračju na stepenice svetišta, sa željom da se pomoli na grobu kardinala Stepinca. Kad sam mu protumačio započete radove, oblile su ga suze i on samo reče: »Hvala Bogu da je došlo to vrijeme!«

U katedrali su za sve vrijeme radova brojni vjernici molili i pratili radove. Njihova nazočnost, molitva i ushit bili su ohrabrenje da se s pravom pristupilo ovome poslu.

Hvala Vam, oče nadbiskupe, za podršku! Hvala svim plemenitim darovateljima, vrijednim radnicima, požrtvovnim suradnicima i crkvenom sudištu koje je, u skladu s odredbama Kongregacije za kauze svetaca, izvršilo ovo prepoznavanje zemnih ostataka sluge Božjeg Alojzija Stepinca, a u svezi s njihovim konačnim polaganjem u novi grob. Vjerujem da će naše usrdne molitve Svevišnjemu požuriti dan toliko iščekivan, dan proglašenja blaženim kardinala Stepinca.

Njegovo progonstvom i bolešću ispaćeno tijelo u ovom novom grobu iščekivat će pojavak slave Gospodinove. Neka njegova blizina krijepi našu vjeru, jača pouzdanje i ražaruje ljubav.

Upravo takva njegova blizina Božjem narodu i svjedočanstvo smetali su neprijateljima Božjeg imena i Katoličke Crkve.

Trajni glas svetosti i mučeništva

Još za života Božji je narod bio osvjedočen u svetački život i mučeničku smrt sluge Božjega Alojzija Stepinca. Taj glas postao je još snažniji nakon njegove smrti i duboko je prožeo Božji narod.

Službeni zapisničar Udbe u Beogradu zapisao je u posebnom izvješću za središnji odio Ministarstva unutrašnjih poslova u Beogradu 6. ožujka 1962. ovo svjedočanstvo o grobu kardinala Stepinca, koje u hrvatskom prijevodu glasi: »Pored Stepinčeva groba prolazi dnevno mnogo vjernika, a mnogi iz udaljenih krajeva već hodočaste i mole se na njegovu grobu. U tim prilikama prodaju se njegove 'svete slike' koje su, kao cvijeće s groba i razni drugi predmeti koji su imali doticaja s njim, postali relikvije za koje se fanatizirani vjernici grabe i otimaju« (*Smrt Stepinca i neki momenti u vezi s tim, Dosje br. I-A-II 45450, spis br. 637*, str. 2, Beograd, 6.III.1962).

Nama je jasno da to nisu bili fanatizirani vjernici, već učenici Gospodnji koji su shvatili, cijenili i sebe prepoznavali u vjeri i žrtvi kardinala Stepinca. Više od 500 samo mramornih zahvala o tome su vjerodostojni svjedoci. Mirjana koju je majka ovamo donijela iz bolnice s dijagnozom neizlječive cerebralne paralize, danas je djevojka posve uključena u društvo i školske obveze. Josip Široki, iz Bakačeve ulice u Zagrebu, po ozdravljenju nakon teške prometne nesreće već 20 godina redovito šalje svome nebeskom »Zagovorniku« svijeće u znak zahvalnosti za milost ozdravljenja. Brojni đaci, studenti, mladi, bolesnici, beskućnici, ljudi bez posla ili u krizama života ovdje su našli i nalazit će utjehu koju Bog daje na molitve svog izabranika, Alojzija.

Vlč. Josip Vraneković, župnik krašićki, zabilježio je nekoliko dana nakon smrti kardinala Stepinca:

Ministranti okupljeni na 'ministrantskom zborovanju' u Margečanu od 8. do 10. srpnja 1997. u pohodu grobu sluge Božjega Alojzija Stepinca

»Ljudi otvoreno govore da se ne mole za Njega koliko Njemu.«

Papa Ivan XXIII. taj glas svetosti i mučeništva sluge Božjega Alojzija Stepinca potvrdio je u ime cijele Crkve riječima: »Uvjereni smo i nadamo se da će u milosti i svjetlu Gospodnjem razviti svoju zaštitu nad cijelim kardinalskim zborom, kojemu služi na osobitu čast, kao i nad cijelom sv. Crkvom.«

Posvjedočio ih je i papa Pavao VI. koji je za vrijeme 2. vatikanskog sabora, prilikom posebnog prijama biskupa iz Jugoslavije, rekao: »A Vi koji imate sreću da možete čuvati grob kardinala Stepinca, vas molim da se na tom grobu pomolite i na naše nakane« (*Positio*, sv. III, br. 2, str. 1491).

Papa Ivan Pavao II, kleknuvši na grob kardinala Stepinca 10. rujna 1994, pohvalio je njegovu žrtvu posvjedočivši da je nadbiskup Stepinac »najsvjetliji lik hrvatske duhovne baštine« koji je »patnjama i kušnjama platio svoju hrabru privrženost Evanđelju«.

Ta žrtva hrabrog pastira neka krijepi našu vjeru u zakoračaju u treće tisućljeće imajući pred očima svrhovitost žrtve kardinala Stepinca kako se s Kristom, po križu, ulazi u slavu vječnoga Oca.

Postavljanjem zemnih ostataka zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca u ovaj novi grob, postajemo svjesni kako je njegova ljudska drama dobila dostojno obilježje. Ovaj odar, predoznačujući da on ovdje iščekuje slavni pojavak slave Krista Gospodina, upućuje svakog čovjeka na smisao njegova vječnog određenja u Bogu. Neka i nadalje tu budu uslišane sve molitve upućene Svevišnjemu za iscjeljenje duševnih i tjelesnih rana. Kako su sretne duše dostojne toga dara!

I dok zahvaljujemo Gospodinu što ga je dao Crkvi i hrvatskom narodu u odlučnom trenutku njegove povijesti, molimo na nakanu da nikad ne uzmanjka pastira Stepinčeve vjere i hrabrosti.

MOLITVA VJERNIKA PRIGODOM PRIJENOSA TIJELA SLUGE BOŽJEGA KARDINALA ALOJZIJA STEPINCA, 9. lipnja 1997.

Braćo i sestre! Potaknuti primjerom svjedočanske vjere sluge Božjega Alojzija Stepinca, uputimo svoje pouzdane molitve Bogu Ocu Svemogućemu.

1. Bože, tvoj sluga Alojzije Stepinac živio je posvemašnje vjerničko predanje i silno pouzdanje u tebe u svim trenucima svoga života. Daj našem narodu da u nastojanju oko svoje duhovne obnove sve dublje otkriva i zauzeto slijedi njegov primjer, molimo te.

2. Bože, tvoj sluga Alojzije Stepinac gledao je u Crkvi veličanstveno djelo Božje, a Svetog Oca Papu sinovski poštivao kao namjesnika Kristova na zemlji. Daj i nama njegovim žarom srca voljeti Crkvu, i biti živim članovima Božjega naroda, molimo te.

3. Sluga Božji Alojzije Stepinac u evanđeoskom svjetlu ljubio je svoj narod i bio hrabrim zaštitnikom progonjenih zbog rasne, klasne ili nacionalne pripadnosti. Daj da se i mi u svjetlu Božje riječi zauzimamo za prava i dostojanstvo svakog čovjeka u našoj domovini, molimo te.

4. Sluga Božji Alojzije Stepinac proročki je prokazivao pogubnost različitih ideologija, protivnih Bogu i dostojanstvu čovjeka. Daj i nama odvažnosti odbaciti "kulturu smrti" i promicati "civilizaciju ljubavi" u našem narodu, molimo te.

5. Sluga Božji Alojzije Stepinac bio je čovjek gorljive pobožnosti prema Euharistiji, djetinje odanosti prema Bogorodici, velikodušnog praštanja svojim progoniteljima, strpljivosti u podnošenju patnji, sužanjstva i poniženja. Obdari i nas tim istim duhom, molimo te.

6. Sluga Božji Alojzije Stepinac hrabro je ustao pred bezbožnim sudom u obranu božanstva Isusa Krista, djevičanskog materinstva Bl. Djevice Marije i čovjekova vječnog života. Učini i nas žarkima u obrani svetinja naše vjere i vrijednosti života, molimo te.

Molitva:

Bože, Oče Svemogući! Iskazujemo danas svoje poštovanje zemnim ostacima sluge tvoga Alojzija Stepinca, jednoga od najizvrsnijih predstojnika zagrebačke Crkve. Zahvaljujemo ti za dragocjeni dar kojim si u teškim vremenima obdario našu Crkvu i narod po svjedočanstvu njegove naustrašive vjere, silnom pouzdanju u tebe i žrtvi ljubavi. Učini da na njegovu grobu trajno zbori snaga njegova duha, svijetli primjer njegova života i raste oduševljenje za one vrijednosti za koje je položio svoj život. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Mučenik za vjeru – sluga Božji Miroslav Bulešić – budući hrvatski blaženik!

O 50. obljetnici ubojstva upoznajmo slugu Božjega Miroslava Bulešića, svećenika Porečko-pulske biskupije

Katolička Crkva u Hrvata već niz godina posvećuje osobitu pozornost onim svojim kćerima i sinovima koji su prošli zemljom »čineći dobro« i preselili se Gospodinu na glasu svetosti ili mučeništva. Izvornost njihova života i evanđeoska utemeljenost njihova svjedočanstva vesele Crkvu a njihov primjer nasljedovanja Krista i zagovor, na posve osobit način, pomažu na putu prema vječnom životu. Ta spoznaja nas obvezuje da tu duhovnu baštinu Crkve u Hrvata predočimo čitateljima Glasnika. Stoga nastavljamo s predstavljanjem hrvatskih kandidata za čast oltara, kao pobudu na radostan kršćanski život, zauzeto apostolsko djelovanje, svjedočenje kršćanskih istina i primjenu vjerničkih načela u svagdanjem životu. Sigurno će mnogi od nas, po zagovoru tih plemenitih i Bogu dragih duša, osjetiti zbilju njihova nasljedovanja Krista Gospodina i moć njihova zagovora.

Ko skromna ruža usred trnja pusta
U zemlji Istri svoje izvi grane
Gdje rodu svome mnoge zavi rane
Kad tištila ga noći tmine gusta.

(Vlč. Antun Kalec, pazinski prošt – istarski pjesnik; 1849–1919)

Sluga Božji **Miroslav Bulešić**, svećenik Porečko-pulske biskupije, mučenik za katoličku vjeru, rođen je 13. svibnja 1920. u Čabrunićima, u župi Svetvinčenat, a kršten je, ili kako sam reče, »rodio se u Gospodinu«, u crkvi sv. Franje Asiškoga u Juršićima. Potječe iz zemljoradničke, katoličke i hrvatske obitelji Mihe i Lucije r. Butković, kao treće od petero djece.

Sluga Božji Miroslav Bulešić

Na putu do svećeništva

Nakon osnovne škole u Juršićima zakoračio je na svećenički put. Otac nije bio oduševljen tom odlukom, no smekšale ga preporuke žene Lucije i Miroslavova odlučnost. Hod prema oltaru otpočeo je u koparskom sjemeništu. Nakon mature, jer se radilo, prema svjedočanstvu svećenika Ivana Pavića, o »odličnom mladiću, inteligentnom, otvorenom, pobožnom i dobrom«, poslao ga je 1939. mons. Rafael Radossi na studij u Rim.

Velec! p. Sakač!

Primio sam Vaše pismo i naredio isplatu za bogoslova Bulešića za pol godine kako ste pisali. Novac je uložen na knjižicu Mons. [illegible] [illegible] Dr. [illegible].

Preporučujući se u molitve srdačno Vas pozdravlja Stepinac

Zagreb 29. X. 1940

Pismo sluge Božjega Alojzija Stepinca kojim potvrđuje P. S. Sakaču da će podmiriti, za traženi semestar, troškove rimskog naukovanja bogoslova Miroslava Bulešića

Miroslav se smjestio u Francuskome papinskom zavodu, a pohađao Greorijansko sveučilište. Budući da njegova obitelj nije bila u mogućnosti plaćati sve troškove studija, za Miroslavov uspješan hod prema svećeništvu doprinio je, za jedan semestar, mons. Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački, koji je o tome 29. listopada 1940. obavijestio p. Stjepana Sakača, isusovca, ovim riječima: »Primio sam Vaše pismo i naredio isplatu za bogoslova Bulešića za pol godine, kako ste pisali.«

Miroslav je zahvalio nadbiskupu Stepincu za pruženu pomoć pismom od 6. veljače 1940, u kojem piše:

Preuzvišeni gospodine!

Dopustite mi, makar malo kasno, da Vam svesrdno zahvalim na Vašoj milosti, koja me je tako bogato obdarila. Srdačno sam se obradovao, primivši vijest od o. Sakača, o velikoj Vašoj dobroti, pokazanoj mi Vašim darom. Puno

me je i puno to pomoglo, da mogu tako u miru naslijediti u svojem učenju ovdje u Rimu.

Ako i nije moguće da Vam ja, siromah Istranin, koji nisam naučen pisati tako velikim osobama, i koji makar, ne može, nažalost, raspolagati dobro svojim materinskim jezikom (Vi već znate zašto), izjavim u nekoliko redaka što osjećam za Vas, ipak hoću da Vam kažem, da ste me tim baš obvezali i da ćete ubuduće moći računati na moju veliku zahvalnost i poštovanje do Vas.

I preporučujući se Vašoj daljnjoj milosti ostajem

Vaš privrženi Istranin

M. B.

Prožet zahvalnošću prema svome darovatelju, Miroslav je 22. travnja 1940, čini se nakon još jednog dara, pisao nadbiskupu Stepincu:

Preuzvišeni gospodine!

Mislim da ćete me izviniti, ako Vam se nisam prije zahvalio na velikoj i velikoj dobroti, koju ste i pred malo pokazali velikim darom. Mogu sada na miru učiti, dok sam morao prije puno misliti kako i otkuda ću moći platiti zadnja ova tri mjeseca. Puno ste mi dakle pomogli sada u tako kritičnim vremenima.

A što da vratim za toliko dobročinstvo – Evo ne mogu drugo nego uzdignuti još uvijek do neba svoje molitve za Vas, preuzvišeni Gospodine, da Vas Bog obdari svim milostima koje potrebujete te Vam plati i za mene to dobročinstvo kojim ste mi pomogli.

Preporučujući se također za u buduće, pozdravljajući najljepše ostajem Vam zahvalni

Miroslav Bulešić

Gorljiv apostolski život i rad

Nakon završenih studija mons. Radossi je Miroslava zaredio za svećenika. Učinio je to na Cvjetnicu, 11. travnja 1943, pred glavnim oltarom župne crkve u Svetvinčentu. Kojom je gorljivošću pristupio k Božjem žrtveniku, k Bogu koji je prožeo njegovo biće, daje nam znati on sam, zapisom u osobnom dnevniku: *Počeo je za me novi život: svećenički život... Onda sam oćutio da moje ruke nisu više moje, već da su Bogu darovane; onda sam opazio da moja usta nisu usta moja, već Onoga u čije sam Tijelo pretvorio kruh i u čiju sam Krv pretvorio vino.*

Moja majka, otac i braća su plakali; a mogli su: sin im je umirao, sam je prestajao biti njihova svojina i počimao je biti stvar Božja.

Mladu misu proslavio je već sutradan u župnoj crkvi Navještenja Marijina. U nedjelju 26. rujna 1943. nastupio je kao župnik u Baderni. Otuda je u svibnju 1944. pisao vlč. Ivanu Paviću: *Između žalosnog, tužnog, krvlju natopljenog naroda, mi moramo biti dobri Samaritanci, koji tješimo, liječimo, uzdižemo, zavijamo svaku ranu.*

Upravo zbog ljubavi prema progonjenom narodu zamrzili ga fašisti i nacisti. A on je predan u volju Božju, 22. ožujka 1944. zabilježio u svom dnevniku: *Bože moj, što se tu događa. Kako je velika Tvoja pravica, a neizmjerno Tvoje milosrđe... Ako me hoćeš k sebi, evo me pripravna. Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostojnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Ali neka bude volja Tvoja!*

Odlučno i svjedočki je nastavio svoje poslanje kad su u Istri otpočele djelovati komunističke vlasti, s neprikrivenom nesnošljivosti i neprijateljski nastrojene prema vjeri i Crkvi. Kad je saznao za pogubljenje niza istaknutih vjernika u Istri, 23. travnja 1945. sastavio je duhovnu oporuku u kojoj se obratio majci riječima punim vjere i zahvalnosti: *Tebi se, majko, zahvaljujem na svim žrtvama, koje si za me ti pretrpjela, na ljubavi što si uvijek dokazivala, na mukama što si podnesla dok si me vidjela svećenika na oltaru.*

Majko, Bog dragi će ti naplatiti sve to na drugome svijetu. Na tom svijetu Bog ti podijelio veliku utjehu, da bi mogla pretrpjeti u jakosti i u ljubavi.

Majko, nemoj plakati. Tvoj sin trpi za Boga i za poštenje i za vjeru. Majko, hvala!

Nakon toga se u predosjećaju mučeničke smrti obratio svojim ukućanima i vjernicima:

Trpimo svi za ljubav do Boga. Sve će svršiti na tom svijetu, i trpljenje i žalost, a na drugom čeka nas slava, ako budemo znali za ljubav do Boga pretrpjeti. Sve mogu u Onome koji me krijepi.

Oporuku završava riječima dostojnim Kristova (m)učenika: *A moja osveta je – oprost!*

Na jesen 1945. je mons. Radossi vlč. Bulešića imenovao župnikom u Kanfanaru. Miroslav se u to vrijeme, kao i svi župnici u Istri, suočio s progonom Crkve. »Osloboditelji« ili »nečišnjaki«, kako ih je narod zvao, uznastojali su Božji puk, a

Ministranti Porečko-pulske biskupije na zborovanju u Lanišću o 50. obljetnici umorstva svećenika Miroslava Bulešića u Lanišću, 23. kolovoza 1997. (Snimo: V. Pintarić)

osobito mladež, otkinuti od katoličke vjere.

A velečasni Bulešić je bio pripravan i pripremljen na progonstvo i trpljenje. Nerazumijevanje i protivštine nisu ga mogle slomiti jer se sav na Krista oslonio. Dapače, protivštine su ga još čvršće privijale Gospodinu. Kako je to on lijepo krajem lipnja 1947. posvjedočio riječima: *To me nuka da se to većma Tebi približim!*

Suočen s tom činjenicom kvarenja mladeži i razaranja obitelji, vlč. Miroslav je u ožujku 1946. zapisao u svom dnevniku: *Želim da se omladina sačuva moralno zdrava; jer ako je zdrav moralno mladić i djevojka, bit će zdrave i obitelji – zdravi temelj našem narodu, koji mora da po moralnim zakonima živi, ako neće da propadne.*

Spremnost na mučeništvo za Krista

Promatrajući njegovu gorljivost, vjernost Katoličkoj Crkvi i svećeničkom pozivu, partijski bi mu aktivisti dobacivali: »Skini tu vražju crnu haljinu i budi narodni čovjek!«

Neprijatelj je donio zaključak i odluku: »Dok je ovaj živ, narod neće ići za nama, niti nam dolaziti na naše sastanke.«

Znajući za tu odluku progonitelja Crkve, najbliži su mu svjetovali da napusti zemlju i pođe u Italiju. On je ostao na svome mjestu vjeran i postojan. Uzvratio bi: *Ako me ubiju, ubit će me za Boga i za vjeru.*

U rujnu 1946. biskup Radossi premješta vlč. Bulešića za podravnatelja i profesora u pazinskom sjemeništu. Uskoro je s grupom bogoslova i svećenika posjetio Zagreb i pohodio svoga dobročinitelja, nadbiskupa Alojzija Stepinca. Susrećući svećenike i bogoslove iz Istre, prema svjedočanstvu mons. Bože Milanovića izrečenog prigodom 20. obljetnice ustanovljenja svećeničkog društva sv. Pavla u Pazinu 24. studenoga 1965, nadbiskup Stepinac ih je tada ohrabrio i potaknuo na opredjeljenje za Hrvatsku, makar i u komunističkom sustavu, riječima: **Bolje je da dođete k nama, jer tako ćemo biti jači i narodno i vjerski.**

Bio je to nezaboravan susret nakon kojeg je obojici bilo na osobit način krenuti putem križa, do mučeništva za vjeru u Krista Isusa i vjernost Katoličkoj Crkvi.

Kako je poticajan vapaj koji je zasužnjeni nadbiskup Stepinac često ponavljao: **»Onome tko se drži Isusa sve biva lako!«**, i kako pobudna Miroslavova bilješka u dnevniku od 19. svibnja 1947: *Toliko ćemo mi uspijevati, koliko budemo združeni s Isusom!... A Ti si trpio, Isuse; daj da i ja trpim s Tobom!*

Dio žbuke sa zida župne kuće u Lanišću poškropljene krvlju svećenika mučenika Miroslava Bulešića, 24. kolovoza 1947. (Snimio: V. Pintarić)

Takvo suživljavanje s mukom Isusovom raslo je iz ukorijenjenosti u Bogu, iz duboke molitvom protkane povezanosti s Kristom. U pismu kolegama veli: *Molitva mora biti u nama ukorijenjena a mi preko nje u Bogu.*

I došao je dan Miroslavove pobjede. Vlast je zabranila mons. Santinu, biskupu trašćansko-koparskome, krizmati u dijelu biskupije koji se zatekao u Jugoslaviji. Stoga je on kao krizmatelja poslao mons. Jakova Ukmara, uglednoga slovenskog svećenika. Komunistički aktivisti i provokatori okomili su se na učvršćivanje vjere i oživljavanje crkvenog života u Buzeštini i gorovitoj Ćićariji. Zapriječili su krizmanje u Tinjanu, porazbijali stakla i obeščastili crkvu te rastjerali krizmanike i narod u Buzetu, na smrt su pretukli mons. Ukmara i zaklali vlč. Miroslava Bulešića u Lanišću. Bilo je to 24. kolovoza 1947.

Dan prije toga, nakon svega što se događalo u buzetskoj župnoj crkvi, pred polazak djelitelja krizme u Lanišće, s više strana stizale su opasne prijetnje. Na pitanje pojedinih vjernika boji li se, vlč. Bulešić je mirno odgovorio: *Samo jedanput će se umrijeti.* I krenuo je s mons. Ukmarom u Lanišće, na stratište.

U Lanišću na stratištu

Vlč. Bulešić se doista nije bojao protivnika Božjih. U Buzetu je, braneći svetohranište, pred napadačima hrabro uskliknuo: *Ovuda možete proći samo preko mene mrtvoga!*

Nedjelja 24. kolovoza 1947. svanila je okupana suncem. Da se preduhitre provokatori, župnik Stjepan Cek je predložio da se misa proslavi i krizma podijeli sat ranije. Krizmatelj se složio s tim prijedlogom. Misa je započela u 8 sati. No ubrzo se, s borbenim poklikom i razularenim pjesmama, pojaviše provokatori i ubojice. Mons. Ukmar svjedoči: »Dok su komunisti vani vikali i pucali, gospodin Miroslav je smirivao narod, posebno djecu.«

Nakon krizme (230 djece), napadači su nahrupili u župnu kuću u kojoj su bili svećenici te, pošto nisu uspjeli pronaći laniškog župnika Ceka (zahvaljujući spretnosti njegove majke, ali su ga tri dana kasnije uhitili i na montiranom procesu osudili na šest godina robije), teško su pretukli mons. Ukmara, a Miroslava Bulešića, ugledavši ga odjevena u svećeničkoj odori, najprije mučili, a zatim smrtonosnim ubodima nožem u grlo zaklali.

Dvadeset sedmogodišnji Bulešić je pred smrt zavapio: *Isuse, primi dušu moju!*

Laniščanske su žene istoga dana, oko podneva, promatrale ubojicu koji je javno, na fontani, prao krvave ruke i nož, mrmljajući srdito i žesteći se na ispovijest vjere umirućeg svećenika, govoreći: »Ja ću tebi dati: Isuse, primi duh moj!«

A Božji je narod, nakon očevida i obdukcije u župnom uredu gdje je ubojstvo izvedeno, skupljao Miroslavovu krv što bijaše istekla iz ra-

Kardinal F. Kuharić predvodi molitvu na grobu sluge Božjega Miroslava Bulešića u Svetvinečntu, 24. kolovoza 1997. (Snimio: V. Pintarić)

na na grlu i, poput prvih kršćana, kao dragocjenu relikviju, ponio je svojim kućama.

Mučenik za vjeru, sluga Božji Miroslav Bulešić, pokopan je na župnom groblju u Lanišću 26. kolovoza. Sprovod se pretvorio u veličanstvenu proslavu svjedoka vjere. Uz psalme i sprovodne molitve ćićarijskom je prodolinom i gorom odjekivala pjesma Kristovih vjernika: »Hoćemo Boga«, »O Isuse, daj da pjevam« i lanišćanskim vjernicima osobito draga Gospina pjesma »Pozdravljena, Marijo« u kojoj su vjerom zasvjedočeni molitveni vapaji: **Crna se oluja diže na svijet; Vjeru katoličku, Biser najdraži, Čuvaj nam, Kraljice, čuvaj nam vijek!**

Na žarku želju njegove majke i zauzimanjem rodbine, Miroslavovo je tijelo 13. svibnja 1958, uz konačno dopuštenje vlasti, preneseno i pokopano u zasebnom grobu na groblju u Svetvinčentu, kraj ulaza u starodrevnu crkvu sv. Vincencija. O 50. obljetnici njegove mučeničke smrti pohodile su ga tisuće vjernika, deseci svećenika, redovnika i redovnica, predvođeni kardinalom Franjom Kuharićem, mons. Antunom Tamarutom, nadbiskupom riječko-senjskim, mons. Josipom Pavlišićem, nadbiskupom riječko-senjskim u miru, te mons. Antunom Bogetićem, biskupom porečko-pulskim.

Mučeničko svjedočanstvo vlč. Bulešića oslikava Crkvu dvadesetog stoljeća. To je papa Ivan Pavao II. izrekao riječima: »Na završetku drugog milenija Crkva je postala ponovno Crkva mučenika« (*Nadolazak trećeg tisućljeća*, br. 37).

Kongregacija za kauze svetaca odobrila je 1957. pokretanje biskupijskog postupka za proglašenje blaženim svećenika mučenika Miroslava Bulešića, ubijenog *in odium fidei*, iz mržnje na vjeru.

Nek širom Istre svud zaori
Hrvatske pjesme mili zvuk
Svevišnji hvala Tebi gori,
Tvoj slobodan je sada puk.

(Vlč. Antun Kalec, pazinski prošt – istarski pjesnik; 1849–1919)

Poratno stanje Crkve u svjetlu mučeništva Miroslava Bulešića

Odlomci iz predavanja dr. J. Batelje na Svećeničkom danu Porečko-pulske biskupije u Lanišću, 25. kolovoza 1997.

1. Mučeništvo obilježuje identitet Kristova vjernika

Govoreći o mučeništvu, mislimo na svjedočanstvo vjernosti Isusu Kristu do prolijevanja krvi. Mučenici su, uči 2. vatikanski sabor, riječju i životom posvjedočili svoju vjernost Kristu i njegovoj Crkvi; oni, dok su priznavali ljudske vlasti, po naredbi Božjoj, nisu se bojali usprotiviti se javnoj vlasti koja se protivila volji Božjoj. Upravo su taj put, »slijedili bezbrojni mučenici i vjernici u sva vremena i po svem svijetu« (DH, br. 11).

Mučenici su, prožeti Evanđeljem, ljubili Boga i bližnjega. A Bog ih je potvrđivao kao osobit dar i najveći dokaz ljubavi, dajući im milost »priznati Krista pred ljudima i slijediti ga na putu križa za vrijeme progona, bez kojih Crkva nije nikada« (usp. LG, br. 42).

Mučeništvo je milost. Obogaćena krsna milost kojom krštenik priznaje Krista pred ljudima i slijedi ga vjerno u protivnostima svijeta i kroz protivljenja Božjih neprijatelja.

2. Spremnost na mučeništvo je autentičnost Kristova učenika

Svjedoci smo kako teolozi objavljuju naslove gotovo izbjegavajući govor o vjerskom radikalizmu. Na katedrama sve je manje svjedočanstava o mučeništvu za istine vjere. O njemu škrto zbore i katekizamski priručnici. Propovijedanje koje bi trebalo obilovati pozivom na evanđeosku dosljednost i vjernost, na mučeništvo, prečesto o njemu šuti (usp. A. MAGGIOLINI, *Meglio il martirio. Il Vangelo è ancora uno scandalo?* Como 1995). A Krist umire i uskrisava u euharistijskoj žrtvi, on Prvomučenik. Ne bi li služba riječi, dok obnavlja *magnalia Dei* trebala okupljenom Božjem narodu navijestiti, protumačiti mu i pripremiti ga za svetu žrtvu i zalogaj uskrsnuća da se smrti ne boji.

Mučeništvo je središte i najsnažniji izričaj vjere i kršćanskog života. Nije li mučeništvo Kristovo uključe-

no u svako obraćenje, u krštenje, u svakom slavljenju sakramenata Crkve. Ako je ono identitet kršćanstva, čini se da je taj identitet ili rasprodan ili omalovažen ili zanemaren.

U nekoliko je valova prostrujalo Crkvom u ovom stoljeću: povratak k Pismu! Biblija na narodni jezik. Sveto pismo u svaku kuću. A cijeli je Novi zavjet pjesan mučeništvu, jer je normalnost, norma i prepoznatljvost učenika Gospodnjih, a ne tek prigodni prolazak neprijatelja Božjih.

Pred tom činjenicom svjedočanstvo za vjeru vlč. Miroslava Bulešića na neki način želi nas probuditi, osmjeliti, oživjeti, oduševiti, pa i staviti u pitanje našu vjernost Kristu i njegovoj Crkvi.

Dio svećenika i bogoslova Porečko-pulske biskupije okupljenih na svećeničkom danu o 50. obljetnici umorstva svećenika Miroslava Bulešića u Lanišću, 25. kolovoza 1997. (Snimo: A. Hek)

3. Progon Katoličke Crkve u Jugoslaviji nakon 2. svjetskog rata

Po preuzimanju vlasti, Tito je uz pomoć partizanske vojske i komunističkih ideologa staljinističkog tipa uspostavio diktatorski režim. Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački i predsjednik BKJ, očitovao je, po vojnom Titovu predstavniku Marku Beliniću, građansku lojalnost novoj vlasti. To međutim nije bilo dovoljno. Tražilo se uspostavljanje mjesne Crkve koja će svojom strukturom biti neovisna o Vatikanu, Svetoj Stolici, koju je vlast prosuđivala kao »stranu silu«, »talijanskog«, »imperijalističkog« špijuna i neprijateljem slavenskih naroda.

Kad je pred sloganom: »Il' se skloni ili se pokloni«, nadbiskup Stepinac s ostalim biskupima zauzeo stav potpune vjernosti Papi i Rimskoj Stolici, započeo je otvoreni progon Crkve. Donosim tek nekoliko činjenica nasilja nad slobodom Crkve, nad vjerničkom savješću i slobodom vjeroispovijesti:

– odmah po preuzimanju vlasti uhićen je mons. Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački

– uhićen je mons. Josip Srebrnić, biskup krčki

– uhićen i zatvoren mons. Klement Bonefačić, biskup splitski

– uhićen, čini se u zatvoru otrovan te od tortura umro mons. Janko Šimrak, vladika križevački

– ubijen je mons. Josip Carević, biskup dubrovački. U klijeti pokraj Velikoga Trgovišta sramotno ga svukoše i iznakaziše.

(U tom progonu vjere ubijeni su najviši predstavnici raznih vjerskih zajednica: 1. vladika Germogen Maksimov, metropolit Hrvatske Pravoslavne Crkve osuđen na smrt strijeljanjem; 2. protestantski biskup dr. Popp, osuđen na smrt strijeljanjem; 3. muslimanski muftija dr. Ismet Muftić, osuđen na smrt strijeljanjem.)

Pored tisuća, desetaka tisuća vjernika ubijeno je 369 svećenika, 12 redovnica, u logore odvedeno 175 svećenika i 50 redovnica.

Niti jedan biskup, svećenik ili član redovničke zajednice nije bio siguran za svoj život. Bili su napadnuti ili spriječeni u vršenju službe zagrebački pomoćni biskupi mons. Salis-Seewis i mons. Josip Lach.

– uhićeni su i na montiranim procesima osuđeni na desetke godina zatočenja mons. Dragutin Čelik, biskup banjolučki i mons. Petar Čule, biskup mostarski

– mons. Vovk, biskup ljubljanski, u kasnijem je razdoblju poliven benzinom i zapaljen; spretnošću se spasio.

Suočen s činjenicama sustavnog progona Crkve, nadbiskup Stepinac je pisao mons. J. Patricku Hurleyu, regentu nuncijature u Beogradu, 27. svibnja 1946. pismo u kojem je istaknuo ove činjenice: **Pred nekoliko dana, na očigled ljudi ubijen je »omnino innocens** – posve nevin«, **»in odium fidei** – iz mržnje prema vjeri«, **»erat sanctae et immaculatae vitae** – bijaše sveta i neporočna života«, **vlč. Stjepan Povoljnjak, župnik Odre, 15 km od Zagreba.**

Pred Božić 1945. ubijen je, bez krivnje i suda, u župi Voloder, mladi svećenik Karlo Delija... **Onemogućen je rad i život obaju sjemeništa; Nadbiskupiji je gotovo sve oduzeto.**

Ivan Krajačić, ministar unutarnjih poslova u Fed. Rep. Hrvatskoj, u građanskom ratu u Španjolskoj, prema osobnom očitovanju je »vlastitom rukom poubijao više svećenika«. Eto, takve ljude imamo za ministre u komunističkom režimu.

Svaki dan ubijaju ljude u raznim župama. Nitko ne zna niti zašto niti gdje su ubijeni. Pakleni teror je zavladao u svim pokrajinama.

Molim Te, zauzmi se kod vlasti da ja i moji pomoćni biskupi možemo pohađati Božji narod.

Znakovita je bila opća mobilizacija koja se s vremenom okomila isključivo na Katoličku Crkvu (jer se vlast sa Srpskom Pravoslavnom Crkvom uskoro dogovorila o »skladnom« suživotu), očitovala se po ukidanju vjeronauka u školama, bezočnom izbacivanju križeva iz sudnica i javnih ustanova, onemogućivanju crkvenog braka, uvođe-

Maratonci Franko Zidarić, Predrag Subotić i Barbara Belušić u maratonskom tračanju donijeli su zapaljene svijeće iz župne crkve u Lanišću za svečanu misu u Svetvinčentu, rodnoj župi vlč. Bulešića, 24. kolovoza 1997. (Snimio: V. Pintarić)

njem defilea nečedno obučene mladeži, sprečavanju pružanja umirućima u logorima sakramenta umirućih ili pohod svećenika.

Svaka biskupija i redovnička zajednica oplakivala je svoje mrtve:

– ubijeni franjevci na Širokom Brijegu: 18 svećenika i 10 klerika

– ubijeno u Mostaru još 7 svećenika

– u Dubrovniku ubijeno 15 svećenika i 300 vjernika laika

– 20. ožujka 1946. u Ljubljani je obješen mladi svećenik koji je pristupajući vješalima uskliknuo: »Živio Krist Kralj, dolje komunizam!«, a sutradan je bez ikakve krivnje ubijen ljubljanski župnik, star 33 godine

– ubijena č. s. Blanda Stipetić, milosrdnica, a u zatvoru je tada bilo 12 sestara milosrdnica

– ubijen mons. Kerubin Šegvić, »uzoran svećenik«

– zabranjen katolički tisak, a tiskare oduzete

– zabranjen rad Crkvi u odgojnim ustanovama i bolnicama, a postojeće oduzete

– plijenjena je crkvena imovina da se Crkvu učini ovisnom o državi

– monopol na odgoj mladeži u smislu bezbožnog komunizma

– na dnevnom je redu bilo stvaranje nacionalne crkve odvojene od Rima, po uzoru na pravoslavne mjesne Crkve; četnici i partizani su još 1942. otpočeli na zajedničkom radu o odvajanju hrvatskih katolika od Rima i njihovu pripojenju Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi.

Na javnim su mjestima vješani plakati i u tisku se širila mržnja i ovakvim parolama: Dolje vjera! Dolje Krist! Smrt potpisnicima pastirskog pisma!, itd.

Nadbiskup Stepinac je uživao veliko povjerenje i udivljenje naroda. U katedrali i oko nje molilo je i po 8.000 vjernika. Radi takve ljubavi naroda prema zagrebačkom pastiru, režim ga želi likvidirati: »Siguran sam da će on tim svojim mučeništvom zadobiti još veće simpatije i ljubav svoga naroda koji u njemu gleda svoga spasitelja iz neizbrojivih muka koje trenutno trpi pod ovim doista okrutnim komunističkim režimom«(H. BOŠKOVIĆ OP, *Pismo*, 15. listopada 1946).

U tim teškim trenucima neizvjesnosti i životne nesigurnosti razumljivom se očitovala potreba obznaniti svijetu svu perfidiju postojećeg režima.

Prijeki, ratni, »narodni« sudovi bili su zaklon i paravan za pokriće bezvlađa i progona tolikih nevino osuđenih. Dopustite mi navesti svjedočanstvo gosp. Josipa Hrnčevića, javnog tužitelja Jugoslavije, koji je po Rankovićevu naređenju sastavljao optužnicu protiv zagrebačkog nadbiskupa Alojzija Stepinca. On je 1986. godine priznao hipokriziju jugoslavenskog sudstva i odsutnost pravnih normi u suđenju nadbiskupu Stepincu. U intervjuu za novosadski Dnevnik je izjavio: »U vezi s tim procesom, moram reći da je u našim optužbama bilo mnogo propagandnoga, optužnice su bile više publicistički nego pravnički skrojene« (*Dnevnik*, Nova godina 1986, str. 12).

Dostupna dokumentacija to krojenje vrlo jasno prepoznaje u pripremi i montaži procesa koji su bili povjereni saveznoj Udbi pod ravnanjem Aleksandra Rankovića, u falsificiranju dokumenata i lažnim očitovanjima svjedoka.

4. Progon Katoličke Crkve u Istri

Mons. Dragutin Nežić pokazao mi je 1993. pismo gosp. Jakova Blaževića u kojem je isti tvrdio kako u Istri, tako ni u cijeloj Jugoslaviji, nije bilo progona Crkve.

Kad sam nakon toga pitao gosp. Blaževića kako se osjeća pred činjenicom da će Crkva kardinala Stepinca proglasiti mučenikom, on je odgovorio: »Mi prsta nismo na nj stavili!«

S tim spoznajama pripremio sam predavanje za ovaj Svećenički dan Porečko-pulske biskupije u Lanišću, za 25. kolovoza 1997. U tijeku simpozija, održanog u subotu 23. kolovoza u istoj župnoj crkvi, jedan je predavač, govoreći o ovostoljetnim društveno-političkim zbivanjima na laniškom području, ustvrdio kako u arhivima fonda prefekture u Istri, u Povijesnom arhivu u Pazinu i drugdje, o ubojstvu vlč. Bulešića nema odnosne dokumentacije.

Zar je doista neprijatelj zameo trag progonu Crkve? Uz brojna svjedočanstva koja su tih dana u Lanišću i Svetvinčentu izgovorena, ipak su, u Arhivu Istarskog književnog društva »Juraj Dobrila« u Pazinu, u ostavštini mons. Bože Milanovića sačuvani dokumenti koji se upotpunjuju s onima iz ostalog dijela Hrvatske, te se može bez dvoumljenja dokazati kako je u Jugoslaviji, predvođenoj Titom i sustavom nadahnutim komunistič-

Isus Krist je središte ljudske povijesti (1) u duhovnosti Sluge Božjega Alojzija Stepinca

Razmišljanja uz 1. godinu priprave za proslavu ulaska u treće tisućljeće, posvećenoj dubljem upoznavanju i produbljivanju vjere u Bogočovjeka Isusa Krista

ISUS KRIST JE BOG!

Ivan Pavao II. započinje svoje Apostolsko pismo *Nadolaskom trećeg tisućljeća* ovim riječima: »... misao spontano leti na riječi apostola Pavla: 'Kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga, od žene bi rođen' (Gal 4, 4). Punina vremena se identificira s otajstvom utjelovljene Riječi Sina istobitna s Ocem i s Otajstvom Otkupljenja svijeta.«

Prvom nedjeljom Došašća započela je trogodišnja priprava za proslavu Velikog jubileja: rođenja Isusa Krista od Djevice Marije. Prva godina 1997. usredotočena je na božansku osobu Isusa Krista. Program i misao je da cijela Crkva ponire što dublje u otajstvo Utjelovljene Riječi, u događaj Isusa Krista, i učvrsti vjeru u najveći događaj spasenja.

Postavlja se pitanje: »Tko je Isus Krist?« Odgovor ulazi u bit naše vjere, i Crkva nepromjenljivo ispovijeda da je Isus Krist pravi Bog, jer je Druga božanska Osoba Presvetog Trojstva i pravi čovjek, jer je usvojio našu ljudsku narav snagom Duha Svetoga i rodio se kao čovjek od Djevice Majke Marije da bude otkupitelj čovjeka.

U bazilici Svetog Petra, u subotu 30. studenoga 1996., u nazočnosti Kardinalskog zbora, članova veleposlanstava akreditiranih pri Svetoj Stolici, predstavnika drugih vjerskih zajednica – pravoslavnih, kopta, luteranaca, metodista, anglikanaca – i više tisuća vjernika, papa Ivan Pavao II. predvodio je svečanu molitvu Večernje od prve nedjelje Adventa i time započeo trogodišnju pripravu i hodočašće Katoličke Crkve prema Velikom jubileju godine 2.000. Papa je označio program prve godine priprave: »Otkriti slavu Božju koja se objavila u Kristu«, da svatko »osobno otvori vrata svojega srca, naših kuća, naših ustanova Kristu, u kojem naša nada nikada neće biti obmanuta«.

U homiliji Papa je rekao: »Kristu pripadaju tisućljeća, sva tisućljeća povijesti, ali na poseban način dva tisućljeća, kako ih mi brojimo počevši od njegova dolaska na svijet. Njemu pripada drugo tisućljeće kršćanske ere, čijem se ispunjenju ubrzo približujemo. A isto se tako ocrtava i početak nadolazećeg tisućljeća.«

»Svojim čovještvom zagrlio je ljudsko vrijeme da bi čovjeka, uz sva mjerenja tog vremena rodio prema vječnosti i na sudjelovanje u božanskom životu, pravoj baštini Oca, Sina i Duha Svetoga.«

Što znači za slugu Božjega Alojzija Stepinca Isus Krist? Svečano je to on sam ispovjedio pred »starješinama narodnim« i pred »Pilatom« na sudu, pred koji je bio izveden, u svom završnom govoru 3. listopada 1946. govoreći: »Znajte, Isus Krist je Bog! Za njega smo spremni umirati.«

Bila je to svečana ispovijest vjere nadbiskupa Stepinca pred sudištem i cijelim svijetom koji je pratio taj boljševički, montirani, »prežalosni« proces kako ga je bio nazvao Papa Pio XII. Bio je to najsvečaniji trenutak u njegovu životu, sažetak cijelog njegovog života, njegove duhovnosti, njegova apostolskog i pastirskog djelovanja, njegove presude na 16 godina zatvora, što je za njega bilo »pravno ubojstvo« nevina čovjeka, iza kojeg će slijediti i psihičko i fizičko ubojstvo. Kao zatočenik krašićki umire 10. veljače 1960. i kao kršćanski mučenik, s Isusovom molitvom na ustima: »*Fiat voluntas tua!* – Budi volja Tvoja!« i s darom praštanja u srcu za sve svoje progonitelje.

Službeni logotip Jubilarne godine izradila je Talijanka, rimska studentica, dvadesetogodišnja Emanuela Rocchi. Čine ga plava kružnica koja simbolizira svemir. Pet golubica u isto toliko različitih boja predstavljaju čovječanstvo okupljeno na pet kontinenata. Križ kao stožer svemira i čovječanstva, iste boje kao i golubice, označava otajstvo Utjelovljenja: Isus je uzeo ljudsku narav, Bog je ušao u povijest čovječanstva koje je otkupio.

*U četiri kuta upisane su riječi iz Poslanice Hebrejima.: **Christus – heri – hodie – semper**, što znači: **Krist – jučer – danas – uvijek**.*

Svjetlo koje proizlazi iz središta kruga podsjeća na Krista – svjetlo koje prosvjetljuje svijet, dok okruglasti oblik golubica potiče na duh solidarnosti koji mora nadahnjivati Svetu godinu 2000.

Živopisnost i sklad boja predstavljaju radost i mir kao osobite značajke Velikoga jubileja.

1. ISUS KRIST JE PRAVI BOG I PRAVI ČOVJEK

Za slugu Božjega Alojzija Stepinca Isus Krist je pravi Bog i pravi čovjek. U njegovoj duhovnosti naglašene su dvije istine ovoga otajstva: istina utjelovljenja Sina Božjega i otkupiteljske smrti i uskrsnuća Isusa Krista. Betlehem i Kalvarija su prisno povezani i objavljuju nam ljubav Boga koji je Ljubav.

Isus Krist – »Ljubav Božja prevelika«

Tim riječima stara hrvatska božićna pjesma prepjeva otajstvo Božje ljubavi očitovane u božićnoj noći. Sluga Božji je s tim osjećajima proživljavao i slavio svaku zemaljsku svetkovinu Božića. Htio je slaviti svoju prvu svetu Misu u bazilici Svete Marije Velike u Rimu, na oltaru ispod kojega se čuvaju, prema staroj predaji, svete relikvije jaslica u kojima se rodio Isus Krist. Nakana mu je bila da izmoli od Gospodina duh siromaštva, pokore i poslušnosti.

Božiće je uvijek najsvečanije slavio. Velika mu je utjeha bila, kad je u kaznionici u Lepoglavi, mogao slaviti prvi Božić s dvojicom utamničenih svećenika, kanonikom Nikolom Borićem i vlč. Stjepanom Pavunićem. Svaki je svećenik susljedno (nije bilo koncelebracije) slavio tri svete mise, i tako se to slavlje protegnulo od 7 do 12 sati. Tiho su pjevali božićne pjesme i suze radosnice sjale se u očima sretnih zatvorenika.

U svojim propovijedima, okružnicama i pismima on je isticao Božju ljubav koja sjaji u božićnoj noći. Tako u propovijedi, na polnoćki, godine 1955. reče: »Svi grijesi roda ljudskoga nisu bili u stanju ugasiti Božju ljubav, kako svjedoči božićna noć. Neka pjesma izvire iz dubine našega srca u znak zahvale za golemo dobročinstvo utjelovljenja.« I nastavio je govoreći: »Isus je donio ljubav na svijet i hoće da se ljudi međusobno ljube i čine dobro jedan drugome gdje god mogu i gdje im se pruži prilika.« Isus nam upravlja riječi kao i sv. Jeronimu: »Podaj mi svoje grijehe«, »da ih uništim u peći svoje ljubavi. To je glavna svrha dolaska Isusova na svijet: uništenje ljudskih grijeha i njihovo povezivanje s Bogom.« Uzvratimo ljubav za ljubav.

U propovijedi, na polnoćki godine 1956., reče: »Nitko ti nije i ne može iskazati veće ljubavi nego ti ju je iskazao Isus u svetoj Badnjoj noći i kasnije na drvetu križa.«

Na polnoćki godine 1957. sluga Božji kardinal Stepinac naglasio je misao, da je Sin Božji postao »centrum (središte) oko kojega se vrti povijest čovječanstva. On je postao granični stup, koji dijeli čitavu povijest svijeta u dva dijela: prije i poslije Krista. Našlo se doduše ludova, koji su mislili, da će svojim mjerama uspjeti i provesti drukčiju podjelu svijeta, samo da se ne zna za

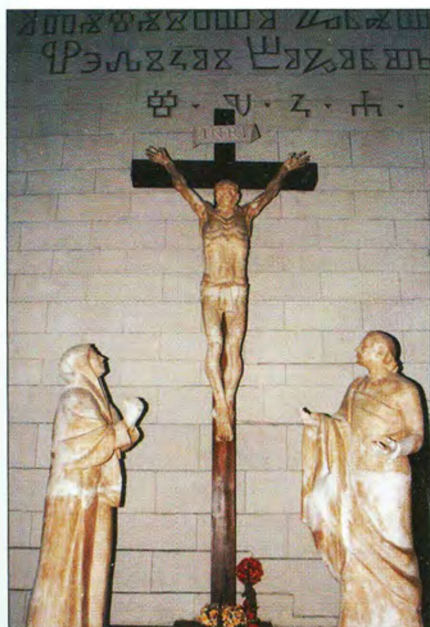

Majka utjelovljene Božje Riječi – Isusa Krista: Kraljica Karmela; drveni kip koji je sluga Božji Alojzije Stepinac darovao novosagrađenom Karmelu bosonogih karmelićanki u Brezovici 15. travnja 1944. (Snimio: »Leos«)

Krista ... Pokušava se i danas izbrisati ovaj kamen međaš svjetske povijesti. Izmišljaju se razni izrazi, da nestane traga Kristu. Ali mi vas možemo sa stoposto sigurnosti, makar nismo nikakvi proroci, uvjeriti, da će nestati i te razdiobe vremena, a Krist će i dalje ostati kamen međaš svjetske povijesti ... jer je on Bog.« Pred činjenicom Kristova rođenja klikću od radosti srca ljudi, »jer taj Krist, koji je u krilu djevice postao čovjekom, nije došao kao silni vladar da smiri i zatre čovječanstvo, nego da ga spasi.« »To vraćanje nesretnog čovjeka natrag prema nebeskoj domovini, počelo je danas, u svetoj Badnjoj noći, rođenjem Sina Božjega od Djevice Marije.«

Na Poldanoj misi na Božić 1957. reče: »Nikada vjera vaša nije bila u tolikoj pogibli kao u ove dane. Zato bdijte, da ta vjera vaša u Isusa, Boga živoga, nikada ne klone ni za čas, jer o toj vjeri ovisi vaš vječni život.«

O posljednjoj zemaljskoj proslavi Božića, godine 1959., kardinal Stepinac bijaše shrvan teškom i neizlječivom bolešću. Nije mogao slaviti tako dragu mu božićnu polnoćku. Imao je poldanu misu. U propovijedi je istaknuo, kako je čovjek »stvoren na sliku Božju, dijete Božje, baštinik Kraljevstva«, grijehom postao sinom pakla i »gmize po zemlji kao crv«, »zgažen u blatu na cesti«. »Riječ Božja, druga božanska osoba, postala je čovjekom, zemaljskim crvom (Ps 21, 7) ... Konačno je na Veliki petak izdahnuo na drvetu križa, istočivši zadnju kaplju krvi svoje, da načini kupku za zgaženog zemaljskog crva čovjeka, u kojoj će se okupati i zadobiti opet život djeteta Božjega. Ta krv Isusova izvor je svih milosti što ih primamo u svetim sakramentima.«

»Kalvarija« u Zagrebačkoj katedrali, rad A. Starčevića (Snimo: V. Pintarić)

Završavajući tu propovijed on je pozvao vjernike da i oni poput svetog Jeronima, koji je 25 godina proveo uz betlehensku spilju, suzama zahvalnicima zalijevaju betlehemsku spilju, u koju je Krist stupio u svetoj božićnoj noći.

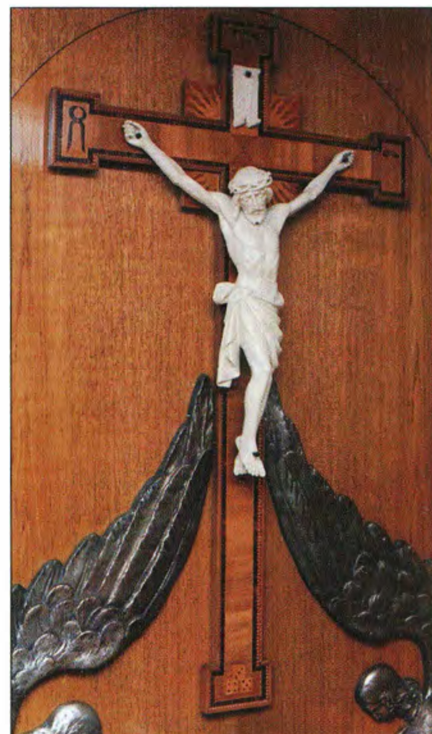
U pismu iz Krašića, napisanom 17. prosinca 1953., kardinal Stepinac je napisao gospodinu Ivanu Andresu ove riječi: »Koji se malo udubi u misterij utjelovljenja Sina Božjega i koji samo malo shvati svu dubinu Božje ljubavi prema čovjeku, taj će na ljubav odgovoriti ljubavlju i život svoj udesiti prema načelima Evanđelja Sina Božjega.«

Sluga Božji Alojzije Stepinac proniknuo je u otajstvo utjelovljenja, shvatio je očitovanje ljubavi Božje u Badnjoj noći i prema tome usmjerio svoj životni put prema načelima Evanđelja ljubavi; odgovorio je životom na Ljubav Božju koja se očitovala u Badnjoj noći.

Svjedok Raspetog Gospodina

Raspeti Isus prožima svojom ljubavlju tijek života sluge Božjega Alojzija Stepinca. Mladi Stepinac u pismu napisanom 23. ožujka 1924. djevojci Mariji Horvat ustvrdio je: »Ja se smijem tim modernim nazovi junacima, i muškim i ženskim, koji nemajući čvrste vjere padaju i pod najmanjim neprilikama. A kod nas je dovoljan jedan pogled na raspetog Spasitelja i mi saviti od nepogoda života, opet, s krepkim srcem i puni veselja stupamo dalje putem života.«

Na spomen sličicu s Mlade mise Alojzije je stavio geslo svoga svećeničkog života: »A ja, ne daj Bože, da se čim drugim hvalim osim križem Gospodina našega Isusa Krista, po kojem je svijet meni razapet, i ja svijetu.« (Gal 6, 14)

Raspelo, dar akademske mladeži iz Zagreba nadbiskupu Stepincu, izrađeno iz 12 vrsta drveta koje je on darovao novosagrađenom Karmelu bosonogih karmelićanki u Brezovici 15. travnja 1944; anđeli u pozlaćenoj bronci rad su kiparice Mile Wood (Snimio: »Leos«)

U svoj biskupski grb stavio je križ na plavoj pozadini i u gornjem uglu s jedne i s druge strane apokaliptička imena Spasitelja: Alfa (Početak) i Omega (Svršetak).

Na dan biskupskog posvećenja priopćio je novinarina: »Moj program sada je put, što ga je odredio Raspeti.«

Kad god je sluga Božji morao donijeti neku važnu odluku, najprije bi pogledao na križ da tu nađe svjetlo i snage za svoje djelovanje. Raspelo, Kalvarija je najočitija objava Božje ljubavi prema čovječanstvu, objava Božjeg praštanja. U propovijedi na Veliki Petak godine 1956. (bio je to prvi put po starom kršćanskom običaju, kada se počelo slaviti smrt Isusovu upravo u onaj čas, kad je Isus umirao na križu), Kardinal reče: »Nikada nije bilo takove propovjedaonice na svijetu i takvog propovjednika, kao što je Isus Krist na križu, na Veliki Petak. Evanđelje nam je zabilježilo sedam riječi Isusovih na križu, o kojima bi se mogle napisati čitave knjige, a da

se ne bi iscrpio njihov sadržaj i značenje.« Govorio je o onoj riječi, koja je »najpotrebnija današnjem ljudskom društvu: 'Oče, oprosti im, ne znaju što čine!«'

Za koga moli Isus na križu? »Moli za svoje krvne neprijatelje.« I nabraja: Ana bijaše čovjek pokvaren do srži, Kaifa isto; Pilat, čovjek samo za ovaj svijet; besramni Herod, čovjek samoživac, ubojica, lakomac, lažac, nasilnik, preljubočinac; među njima i farizeji, saduceji, sluge i vojnici, drska sluškinja u dvoru velikog svećenika, puk židovski.

»Nikad svijet nije vidio takova prizora niti će ga ikada vidjeti ... U zadnjem času svoga života, u času kad ga najviše muče i rugaju mu se, u času kad ispušta dušu radi njihovih grijeha, u tom času Isus moli: 'Oče, oprosti im...«'

Isus poziva na opraštanje. »Nikada nije bilo toliko mržnje, razdora i nesloge u svijetu, koliko je ima danas. Ali isto tako, nikada nema svijet više razloga oprostiti nego danas, ako neće da potone u najcrnjem zlu i sam sebe istrijebi sa lica zemlje.«

»Živimo u doba, kad je mržnja, razdor i nesloga upravo preplavila svijet i rijetke su doista obitelji, gdje bi vladala prava kršćanska sloga, ljubav i mir.«

Ove nam riječi zvuče kao i poruka Ivana Pavla II. za Svjetski dan mira 1997. godine: »Daruj oproštenje i primit ćeš mir.«

Kardinal Stepinac je na Veliki petak 1957. ponovio misao o praštanju. Veliki petak je spomen »na najveći događaj svjetske povijesti«, spomen na muku i smrt Spasitelja Isusa Krista, koji je na Veliki Petak ispustio dušu za grijehe čovječanstva.

Isus, kad ga pribijaju na križ, šuti. Kad se približio čas smrti izgovara prvu riječ od sedam riječi, što ih je izrekao na križu, a »od kojih svaka vrijedi više nego sve zlato ovoga svijeta, jer sadrži božansku poruku prvoga reda: 'Oče, oprosti im jer ne znaju što čine!'«

»Ne daje nam Isus tu pouku, sjedeći na mekanom prijestolju, zlatom obloženim, kao Salomon, nego na sramotnom drvetu križa, razapet među dva razbojnika, usred najvećih boli, kad nije pošteđen nijedan dio Njegova tijela od nesnosnih boli.«

»Kakove pouke za nas! Napose danas u ovo doba mržnje, kad je čovjek postao čovjeku vuk, a ne brat. Kakva opomena, da i mi opraštamo neprijateljima svojim prema nauci Isusovoj, kad je govorio na gori blaženstva: 'Ljubite neprijatelje svoje, činite dobro onima koji vas mrze, molite za one koji vas progone i kleveću'...«

»Blago nama, ako shvatimo ovu pouku, koju je Isus Krist dao i riječima i primjerom. Opraštajmo, dakle, od sveg srca i čitav život svima, koji su nam što krivo učinili.«

Pelikan, simbol Krista koji sebe žrtvuje za spasenje ljudskog roda i hrani svoje vjernike u euharistijskoj žrtvi, ukras na svetohraništu koje je sluga Božji Alojzije Stepinac darovao novosagrađenom Karmelu bosonogih karmelićanki u Brezovici 15. travnja 1944. (Snimio: »Leos«)

Malo nakon toga kardinal Stepinac pisao je svoju Duhovnu oporuku vjernicima svoje Zagrebačke nadbiskupije i hrvatskim katolicima. Bilo je to 28. svibnja 1957. U toj oporuci on je zapisao: »Od dana, kad sam bio izabran za duhovnog pastira, prođoše mnoge godine, a sve burne i teške, i na koncu je moj tjelesni život uslijed toga stradao i zdravlje mi je narušeno. Osjećam da s vama neću dugo biti ... Ako sam bilo kome učinio kakvo zlo, iskreno ga molim, da mi to oprosti, a svima koji su meni zlo načinili, opraštam iz svega srca. Inače ne bih bio dostojan stupiti pred Krista Otkupitelja, koji je na križu molio za one, koji su ga razapeli: 'Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine!' (Lk 23, 34)«

Na Veliki Petak godine 1958, on je uzeo posljednju riječ Isusovu na križu, iz Evanđelja po Ivanu: »Svršeno je!«

Tumačeći je, reče: »Kad danas gledamo Isusa našega na strašnom prijestolju krvavog križa, sasječena bičevima, čavlima i trnovom krunom, probodenim kopljem, kad gledamo toga Isusa na krvavom prijestolju križa, ne zaboravimo da će taj isti doći jednom na sjajnom prijestolju pravde... tada će biti 'svršeno je' za sve ljude. Braćo, vremena u kojima živimo jako su ozbiljna. Jesmo li spremni, da slijedimo Isusa u svemu?«

Te misli će razraditi i na Veliki petak 1959. godine. U propovijedi na blagdan Našašća sv. Križa, 3. svibnja 1959, reče: »Isus je dao život svoj ne za prijatelje, nego za neprijatelje, a to smo mi svi ljudi, koji smo postali neprijatelji Božji po istočnom grijehu i dodali mnoštvo osobnih grijeha.

Nije li dakle sveti križ Isusov dostojan naše velike ljubavi i časti, kad je na njemu dao život svoj Sin Božji, da nam otvori vrata nebeska i od nas, koji smo bili roblje đavla, učini opet djecu Božju i baštinike kraljevstva nebeskoga.«

Prema tom nauku kardinala Stepinca možemo zaključiti, da Betlehem i Golgota otkrivaju veliku i neshvatljivu ljubav Božju prema nama, otkrivaju nam ljubav Oca i Sina Božjega. Dok je u Betlehemu naglasak na ljubavi Božjoj, dotle na Golgoti blista milosrdna ljubav Božja. Ti pogledi na djelo Otkupljenja što ga izvrši Isus Krist bili su smjernice i pokretne sile u duhovnosti sluge Božjega. Zanosio se ljubavlju Božjom, i tu ljubav je htio i stvarno je pretočio u svoj život. Isus Krist je Bog, a to znači očitovanje ljubavi Boga Oca, i zato tu ljubav treba slijediti i učiniti sadržajem života.

P. Celestin TOMIĆ

(nastavlja se)

kom ideologijom, planiran i provođen progon Katoličke Crkve u Istri. Ne ulazeći u zasluge katoličkog svećenstva koje je najzaslužnije što je na mirovnoj konferenciji u Parizu Istra pripojena matici zemlji, domovini Hrvatskoj, jugoslavenska se vlast »agitropovskim« naletom oborila na svećenstvo i vjeru u Istri.

Taj zaključak temeljen je već na samo 5 dokumenata koje ću navesti, a ima ih barem petnaestak.

1. Mons. Anton Santin, biskup tršćansko-koparski, posredovanjem vlč. Bože Milanovića uputio je 25. srpnja 1945. Vrhovnoj jugoslavenskoj vlasti Istre pismo u kojem je istaknuo i ove činjenice:

Kard. Kuharić s nadbiskupima Tamarutom i Pavlišićem te mons. A. Bogetićem, biskupom porečko-pulskim, predvodio je svečano euharistijsko slavlje o 50. obljetnici umorstva svećenika Miroslava Bulešića u Svetvinčentu, 24. kolovoza 1997. (Snimo: V. Pintarić)

»Vjerski položaj u Istri zabrinjuje sve to više. Sloboda je ono što ponestaje svećenicima, i to u vršenju njihovog dušobrižništva, što je u prvom redu služba glasnika riječi Božje. Svaka se riječ kontrolira i tumači prema kriteriju onog tko izvršuje tu kontrolu (...). Tumačenje Evanđelja s istim argumentima koji su do jučer smetali fašističkim vlastima, danas dolazi u opreku s novim nazorima i zabranjuje se. Na taj će se način doći do toga da će se izravno progoniti riječ Božja. Samo bi se Evanđelje, prema nekima, imalo promijeniti, kako su u ostalom naučavali i nacisti.

Kršćanski je nauk za djecu podvrgnut izvjesnim ograničenjima. U nekim župama (kao u Umagu) moralo se je obustaviti podučavanje (...). Sa svih strana tuže se svećenici da neprestani nedjeljni sastanci kojima vjernici moraju prisustvovati i koji se održavaju u isti sat svetih obreda, priječe da prisustvuju ovim posljednjima.

(...) Ima propagandista koji govore o nekoj novoj Crkvi, drugi koji kažu da su nepotrebni sakramenti. Ali najgore je to, ako kasnije svećenik govori protiv ovim sijačima kukolja, optužuje ga se kao reakcionara ili fašista. Zabranila se i Katolička akcija u Umagu (...). Naime, neprestano viču članovi novog pokreta: Dolje s Crkvom! Smrt svećenicima!, a vlč. se Milanu Gambosu, kojega voli čitava župa, savjetovalo da se udalji, jer je već bilo odlučeno da će biti uhapšen (...).

Neprestano pristaše pokreta izvađaju pjesme koje se protive Crkvi. Iz svih izvještaja što stizavaju ovdašnjoj Kuriji proizlazi da se oborila na Istru neka očevidna kampanja neprijateljska vjeri i Crkvi.

Još postoji jedna točka na koju treba svratiti pažnju. Komunistički je nauk u svojim filozofskim pretpostavkama (dijalektički i historijski materijalizam), bezbožnički. O tomu nema sumnje. Komunizam izjavljuje slobodu bogoštovlja ali nije nikada zanijekao za sebe tih materijalističkih nazora. Stoga proizlazi da postaje silom bezbožnik onaj koji prihvati integralni komunizam. I zbilja samo iskustvo potvrđuje. Oni koji pristanu uz komunizam obično zapuštaju Crkvu. Ako je tako, jasno je da svećenici, ako jesu Božji svećenici – moraju upozoriti vjernike na razne komunističke organizacije, ne na one političke i oslobodilačke, nego na one koje ispovijedaju komunizam. Ako netko uči da nema Boga, onaj koji vjeruje u Boga svom dušom svojom i koji je stvorio iz svoje službe cilj života, kazat će da Bog postoji i da oni koji žele ugrabiti takvu vjeru narodu, naučavaju zabludu. Ali usudi li se svećenik pobijati ovako komunizam, prijeti mu se na sve moguće načine. Zar to odgovara onomu duhu slobode, što se želi osigurati vjeri? Zar će se dozvoliti propaganda zla a ne propaganda dobra?

A sada evo zadnje primjedbe. 18. lipnja 1945. bila je sazvana u Pazinu skupština klera. Ja pitam tu oblast što bi bila kazala kad bismo bili ja ili koji od mojih predodređenih sazvali u Pazin skupštinu svih časnika i političkih komesara iz Istre, a da ne bismo bili obavijestili više jugoslavenske vlasti? Odgovor je jasan. Svatko mora ostati na svom mjestu a ne prelaziti potrebite hijerarhije.

Optuživalo se svećenstvo da se bavi politikom kad se nije bavilo. Sada se zahtijeva da se bavi s njom i na taj način. Zašto da rabimo dva utega i dvije mjere? Zašto se ne pušta svećenstvo u svojoj svećeničkoj službi, gdje ono živi s narodom i za pravo se naroda žrtvuje? I baš dok se zauzima prema Crkvi stanovište osude vrijedno i neprijateljsko, usuđuje se sazivati svećenstvo i pitati da prione? Nije svećenstvo koje će spriječiti bilo koje ćudoredno, narodno i društveno dobro koje će se narodu pribaviti. Ne treba se bojati s te strane ako se ne pobija duhovno dobro naroda. Izlišne su sve izjave kad je život naših dobrih svećenika najsvjetlija i najsigurnija izjava. Svećenik hoće spasiti duše. Stoga nemojte ga priječiti, pa ćete ga uvijek naći kako blagoslivlja onoga koji pribavlja i narodno i materijalno dobro svojih vjernika.

Jer ako ima stvari koje se moraju poravnati, zato su biskupi, za to je Sv. Stolica.«

2. **Vlč. Božo Milanović napisao je 23. travnja 1947. posebno pismo Oblasnom narodnom odboru za Istru i javnom tužitelju u Labinu** tražeći da se spriječe provokacije (ples i demonstracije) za vrijeme mlade mise i mladomisničkog objeda prigodom mlade mise vlč. Ivana Jelovca u Kringi (kotar Pazin).

3. **Vlč. Leopold Jurca, ravnatelj sjemeništa u Pazinu, osmjelio se prosvjedovati protiv nasilja i protuvjerskih manifestacija. Tako je on Oblasnom N. O. za Istru 2. ožujka 1947.** napisao pismo u kojem je prosvjedovao što je omladina, njih 150, na sastanku istarske omladine, smještena u sjemeništu u Pazinu, u bezočnoj akciji skinula i obeščastila veliki križ u predvorju sjemeništa, te zbog uklanjanja svih križeva i nabožnih slika po sobama sjemeništa.

4. **Vlč. Božo Milanović napisao je generalu Ivanu Krajačiću, ministru unutarnjih poslova N.R.H. u Zagrebu, 15. rujna 1947. opširno pismo** kojemu je priložio dva dokumenta-izvještaja o događajima u Lanišću, tražeći »da se posljedice teških događaja u Lanišću zaključe na temelju objektivne pravednosti. (...) To će ublažiti također uznemirenje i bol više-manje čitavog našeg naroda u Istri«.

5. Da je progon Crkve bio sustavan i dugotrajan, svjedoči **mons. Dragutin Nežić, ap. adm. porečko-pulske biskupije i tršćansko-koparske apost. administrature, koji je 12. svibnja 1950. uputio oštar prosvjed Ministarstvu za novooslobođene krajeve – Volovsko** radi vrijeđanja vjerskih osjećaja na proslavama 1. svibnja: »U Pazinu, Puli i Labinu, te nešto i u Poreču prikazivane su u toj maskaradi stvari koje vrijeđaju vjerske osjećaje građana te su uvreda svećenstva i svetogrdno oskvrnjivanje vjerskog kulta. (...) Potpisani, kao vrhovni crkveni poglavar u Istri, u ime svoje i svega istarskog svećenstva i svih Istrana vjernika, žalim za te ispade koji su gruba povreda vjerskih osjećaja i nailaze na negodovanje i osudu sviju dobronamjernih ljudi, jer svatko u tom vidi nepotrebno stvaranje mržnje među građanima naše zemlje.«

Ministrantsko zborovanje

U subotu 23. kolovoza 1997. u Lanišću je prije podne upriličen ministrantski susret iz gotovo svih župa Porečko-pulske biskupije. Organiziralo ga je Vijeće za ministrante i duhovna zvanja Porečko-pulske biskupije, a pod vodstvom mr. Milana Zgrablića. Susret je održan pod geslom: »Bog moj si Ti: u rukama Tvojim sudbina je moja!«, koje je vlč. Bulešić zapisao kao životno načelo na mladomisničkoj sličici.

Ministranti su se uključili u 50. obljetnicu ubojstva svećenika Miroslava Bulešića zborovanjem-predstavljanjem, sudjelovanjem u misi što ju je predvodio i na kojoj je propovijedao vlč. Mladen Matika, jedini ovogodišnji mladomisnik te biskupije, promatranjem svjedoka Miroslavova ubojstva: ondašnjih krizmanika i branitelja svećenika i djece, te u podnožju oltara uokvirenog dijela zida poškropljena Miroslavovom krvlju, slušanjem recitala što ga je na temelju Miroslavovih bilježaka i kazivanja sastavio franjevac o. Ivo Peran, pohodom mjesnom groblju gdje je do 1957. bilo pokopano mučenikovo tijelo, te listajući sličice, knjige i knjižice koje su si veselo nabavljali kao drage uspomene i štivo. Tko može pročitati i dokučiti poruku suza u njihovim očima, žar molitve i pjesme kojima su obilježili zajedničko slavljenje euharistije i radost okrepe za pripremljenim stolom, te željom za sljedećim susretom. Možda na mladomisničkom slavlju kojega od njih?! Zašto ne? Povijest nas uči kako niti jedna žrtva u obrani Božje časti nije bila uzaludna. U župama Svetvinčentu, gdje je Miroslav rođen i kršten, nakon njegova mučeništva stasalo je 12 svećenika, a u Lanišću, mjestu Bulešićeva umorstva njih 5.

Znanstveni simpozij

U poslijepodnevnim satima 23. kolovoza održan je znanstveni simpozij. Brojne vjernike, njih oko 1.000, koji su iz raznih strana domovine i inozemstva, osobito iz Australije, Kanade i Amerike, za tu prigodu došli u rodni kraj i dom, pozdravili su mons. Antun Bogetić, biskup Porečko-pulske biskupije i župnik preč. Anton Merlić.

Prvo predavanje održao je dr. Josip Bratulić. On je u svom predavanju orisao lik katoličkog svećenika kako ga čuvaju svijest i povijest hrvatskog čovjeka u Istri. Prozborio je o povijesnim dokumentima, o književnim djelima te o liturgijskom životu u Istri kao temeljima na kojima je Miroslav Bulešić gradio svoj ljudski i svećenički identitet do te mjere vjerno da je bio spreman žrtvati se da bi »ova Crkva živjela«.

Zatim je govorio vlč. Ivan Grah, dobar poznavatelj povijesti i župnik iz Ližnjana. On je posvjedočio o crkvenim i političkim promjenama i zbivanjima u Istri 1947. Katolička Crkva se tada našla sučelice planu komunističkih vođa o istrebljenju Crkve, vjere i vjernika, ali je hrabro ustrajala u borbi za očuvanje katoličke vjere i hrvatskoga narodnog identiteta. Pale su i mnoge žrtve. Ubijen je i mladi svećenik Miroslav Bulešić.

Mr. Jakov Jelinčić progovorio je o ovostoljetnim društveno-političkim zbivanjima na laniškom području. Nažalost, istaknuo je kako u arhivima fonda prefekture u Istri, u Povijesnom arhivu u Pazinu i drugdje, o ubojstvu vlč. Bulešića nije pronašao arhivske građe.

Osobne uspomene na krizmu u Lanišću 1947. vrlo je zorno iznio vlč. Josip Matijašić prisjećajući se žestokih hajki što su ih komunistički agitatori provodili u cilju proganjanja i zastrašivanja svećenika.

Nakon njih se skupu obratio mr. Branko Fučić koji je ustvrdio: »Krivnju za smrt vlč. Miroslava Bulešića snosi onaj koji ga je ubio nožem. No više od zaluđenog bedaka krivi su oni koji su ga huškali, kriva je ideologija, jer svaka ideologija koja je u teoriji zabluda, u praksi je zločin.«

Nakon tih predavanja je promicatelj postupka za proglašenje blaženim sluge Božjega Alojzija Stepinca uručio mons. Bogetiću ovjerovljene preslike nekoliko dokumenata o vlč. Bulešiću. Ti dokumenti su bili prikupljeni za kauzu kard. Stepinca. Postulator je sve nazočne pozvao na molitvu da bi ova dva Kristova svjedoka, koji su bili objedinjeni na zemlji istim progonstvom Crkve budu ujedinjeni proslavom i uzdignuti na čast oltara.

Na završetku simpozija je prof. dr. Marijan Jurčević predstavio knjigu dr. Mate Žmaka Matešića: *Krvava krizma: Lanišće 1947*, napominjući kako je taj opis krizme održane u Lanišću 1947. »opis poslijeratne istarske kalvarije jer se udarilo na pastire da se razbježi stado«.

Zborovanje je nastavljeno svečanom misom koju je predvodio mons.

Bogetić, a završilo recitalom o životu i mučeničkoj smrti vlč. Bulešića te otkrivanjem spomen-ploče na zidu župne kuće kao trajni podsjetnik na ovog vjernog Kristova svjedoka.

Veleslavlje u Svetvinčentu

U nedjelju 24. kolovoza 1997. obilježena je 50. obljetnica mučeničke smrti vlč. Bulešića u Svetvinčentu, njegovoj rodnoj župi. Tu je još u subotu 23. kolovoza mons. Bogetić u sklopu župne kuće predstavio javnosti spomen-zbirku u kojoj su izloženi dokumenti i predmeti kojima se služio ili su pripadali vlč. Bulešiću. Nastala je zalaganjem župnika Jordana Rovisa, a uredio ju je mr. Marino Baldini.

Vjernici su cijelog dana pristizali na svečano euharistijsko slavlje koje je održano u poslijepodnevnim satima na središnjem mjesnom trgu. Među njima i nekoliko maratonaca koji su toga dana pretrčali 53 km od Lanišća do Svetvinčenata noseći zapaljene svijeće, simbol svjetla Kristova. Na pročelju župne crkve, ispred koje je bio podignut oltar za misnu žrtvu, bijaše postavljen natpis: »S Kristom u treće tisućljeće!« Taj je natpis, aktualnošću svoga sadržaja i poruke, svakom pobožniku pomagao odgovarati na upite što ih je kardinal Franjo Kuharić, predvoditelj slavlja, više puta ponovio u tijeku homilije: »Zašto biti mučenik!« i »Tko je vrijedan za Krista položiti život?«

Koncelebrirali su mons. Anton Tamarut, nadbiskup riječko-senjski, mons. Josip Pavlišić, nadbiskup riječko-senjski u miru, mons. Antun Bogetić, biskup porečko-pulski, mons. Valter Župan, generalni vikar Krčke biskupije i izaslanik mons. Josipa Bozanića, ap. adm. krčkoga i novoimenovanoga nadbiskupa zagrebačkoga, mons. Vjekoslav Milovan, tajnik HBK, te oko 60 svećenika. Okupljeno mnoštvo prispjelo je iz svih krajeva biskupije. Osobito su bili zapaženi hodočasnici iz Lanišća, iz Lovrana i pobratimljene župe Gornjega Kneginca kod Varaždina, predvođene župnikom vlč. Zvonkom Rabuzinom. Mnoštvo je brojilo oko 5.000 vjernika. Dugo vremena nije u Istri slavljena tako svečana liturgija i značajna obljetnica.

U svojoj propovijedi kardinal Kuharić je progovorio o mučeništvu kao zbilji kršćanskog života. Svaki vjernik, mladić i djevojka, otac obitelji i majka, starac i starica, kao i svaki čovjek ako zaposlen u bilo kojoj službi mora ozbiljnošću života i kršćanskom odgovornošću živjeti svoje krsno poslanje i vjerničko opredjeljenje. Ustvrdivši kako su život i smrt Miroslava Bulešića bili nadahnuti »istim duhom kojim je disao, vjerovao i živio sluga Božji Alojzije Stepinac«, sve je nazočne pozvao da se nadahnu na svijetlom Bulešićevu primjeru koji zrači potpunom vjerom u Krista i Crkvu.

Bibliografija o vlč. Miroslavu Bulešiću: BARTOLIĆ, M., *Miroslav Bulešić*, Pazin 1990, str. 144; MILOVAN, A., *Sluga Božji Miroslav Bulešić. Svećenik i mučenik*, Svetvinčenat, 1997, str. 21; MILOVAN, A., *Svjedok vjere – Miroslav Bulešić*, Poreč, 1996, str. 87; ŽMAK-MATEŠIĆ, M., *Krvava krizma – Lanišće 1947*, Lanišće, 1997, str. 134.

Propeti Krist je naš Bog i naš Kralj

Završne misli iz propovijedi koju je vlč. Miroslav Bulešić održao u Kanfanaru, na Veliki petak 1946. godine

Tko je Isusa osudio? Zar narod? Zar narodni sud? Ne! Čitajmo Evanđelje: sv. Marko veli: »A oni ga osudiše, da je zaslužio smrt« (Mk 14, 65); sv. Matej: »Kad je osvanuo dan, zaključiše glavari svećenički i starješine naroda, da ubiju Isusa« (Mt 27, 1). Ne, naroda nije nitko pitao za njegovo mišljenje. Narod je pokazao svoje mišljenje na križnom putu: »A za njim je išlo veliko mnoštvo naroda i žena, koje su naricale i plakale za njim«, kaže sveti Luka (Lk 23, 27). Na Kalvariji »narod je tu stajao i gledao« (jer je morao, jer je bio prisiljen), »a članovi visokoga vijeća rugali su se...« – veli sveti Luka (Lk 23, 35)

Ali narod je vikao: »Raspni ga, raspni ga!«, da vikao je, jer je morao pod pritiskom prijetnja, iz bojazni i straha za budućnost, budući da je ostao u njihovim rukama. Ali, koji narod i koliko naroda? Pismoznanci, farizeji i poglavari s nekoliko svojih pristaša – mala, ali onda ipak jaka reakcija, koja je nastupala i govorila protiv Isusa u ime naroda, koji je prema izjavi samih farizeja vjerovao u Isusa: (Eto svi vjeruju u Njega! Što da činimo?) Ali se onda bojao nastupiti protiv one malene i nesretne reakcije, koja bi u tom slučaju s njime postupala kao i s Isusom.

Farizeji i starješine naroda skrivili su Bogoubojstvo. Ali tome zločinu nadodali su drugi: zahtjev Bogoubojstva položili su u usta nedužnoga, vjernoga, ali nesretnoga naroda.

Nesretni i jadni narode! Najveće zločine, o kojima narod nikada ni sanjao nije: progonstvo vjere, napadaje na Crkvu, stavlja se u usta naroda, sve to čine drugi u ime naroda. Svi su ti zločini tobože zahtjevi i volja naroda.

Dragi vjernici! Kršćanska braćo! Tko je vodio proganjanje Isusa i njegova nauka, tko je tražio njegovu smrt? Obnovite danas svi ispovijed svoje vjere pred Isusom propetim, koji nije umro ni kao narodni izdajica, ni kao Bogopsovač, ni kao buntovnik, koji nije umro zbog politike – premda se onda dalo tako narodu razumjeti – nego je umro za svoj nauk, za vjeru svoju kao Bog, da izmiri grešni svijet sa svojim Ocem, da spasi sav ljudski rod i vas, kršćanska braćo.

I molite Propetoga Isusa da ne biste iz straha i bojazni ni pred kojim čovjekom ili vlašću vikali: »Raspni ga...« ili da vam drugi ne polažu kakvu sličnu smrtnu osudu u vaša usta. Propeti Krist je naš Bog i naš Kralj, Crkva je naša Majka, vjera je spas naših duša i najveća dragocjenost i svetinja.

Umrla Majka Terezija – »Svetica siromaha«

»Ljubiti ljude znači liječiti ih od bolesti da nisu ljubljeni.«

U petak 5. rujna 1997, oko 21,30 sati umrla je u Calcutti Majka Terezija, Ganxhe (Agneza) Bojaxhiu. Vijest o njezinoj smrti ražalostila je svijet. Rođena je 27. kolovoza 1910. u Skopju. Duboko joj se usadila u svijest očeva uputa: »Ne stavljaj zalogaj u usta prije nego ga podijeliš s najbjednijima.«

U 18. godini stupila je u Irskoj u red Naše Gospe Loretske. Na Bogojavljenje 1929. došla je u Indiju. Nakon položenih vječnih zavjeta, 24. svibnja 1937, predavala je povijest i zemljopis, a bila je i ravnateljica ženskog zavoda »St Mary's« gdje su studirale djevojke iz bogatih obitelji.

Dana 10. svibnja 1946, dok je putovala vlakom na duhovne vježbe, za vrijeme molitve, njezinom je nutrinom odjeknuo poziv koji ju je nukao da napusti zavod Loreto i da se posveti služenju siromaha, živeći s njima. Shvatila je da je to Božji poziv. Na tom putovanju vlakom u središnju Indiju, suočila se, licem u lice, sa strahovitom zbiljom siromaštva. Bijaše to »poziv u pozivu« koji se u ničemu nije kosio s već postojećim njezinim zvanjem. Dapače, ovaj ne bijaše poništenje njezina dotadašnjeg redovničkog života, već njegova nadogradnja i upotpunjenje.

Namjeri se već toga prvog dana na nekog svećenika koji je zatraži prilog za katolički tisak. I ona, koja je otišla iz samostana s pet rupija i već 4 podijelila siromasima, bez krzmanja mu je udijelila preostalu rupiju. Istog poslijepodneva taj ju je svećenik pronašao i darovao je s 50 rupija, darom nepoznatog, prvog njena dobrotvora. »Toga trenutka«, reče jednom, »postalo mi je posve jasno da je Bog počeo blagoslivljati moje djelo i da me nikad neće ostaviti.«

I doista, kad je 16. kolovoza 1948, s nekoliko rupija u džepu, napustila samostan Loreto, postala je majkom siromaha. Otišla je stanovati u običnu kućicu. Gdje su drugi vidjeli samo bol i beznađe, ona je gledala Kristovo patničko lice. Predano se zauzimala za svaku osobu. Cjelivala je gubavce, povijala ranjene, prala i zbrinjavala umiruće. »Bože moj«, molila je, »ako nisam u stanju pomoći ovim ljudima, daj da i ja umrem s njima.«

Videći je tako nesebičnu i gorljivu, prozvaše je majkom. Uistinu: »Majka Terezija«. Kako ne bijaše mjesta za smještaj tolikih bijednika, omogućili su joj da ih njeguje u hramu božice Kali. Službenici hrama nisu dobronamjerno gledali njezino djelo, ali pred ljubavlju Majke Terezije nisu mogli zatvoriti vrata.

Majka Terezija zbrinjava i njeguje neželjenu i siromašnu djecu

Već 7. listopada 1950. njezina zajednica, »Misionarke ljubavi«, dobila je službeno odobrenje i otpočela razgranato djelovanje. »Budite svjesne«, govorila je sestrama, »da siromasi više daju vama, nego vi njima. Ne uzimajte kao nagradu za svoj rad nikakvih materijalnih dobara.« Njihova je prepoznatljivost evanđeoska radost. »Pred osobom koja trpi«, govorila je jednoj mladoj susestri koja se prvi put spremala poći u *Nirmal Hriday, kuću čistog srca* za umiruće u Calcutti, »ne možeš se pokazati žalosna lica: spomeni se da ideš pronaći Isusa.« Na svetkovinu Navještenja, 25. ožujka 1963, otpočela je radom i muška grana njenog djela: »Misionari ljubavi«.

Djelo ljubavi koje je osnovala ubrzo je zaživjelo širom svijeta. Apostolat sažet u riječima: »Ljubiti i skrbiti za Boga je moje veselje!«, imao je velik odjek među ljudima širom svijeta, bez razlike na vjeru, narodnost i kulturu. Prihvatile su ga i odobrile ne samo komunističke vlasti, nego i muslimanske. Tako sestre »Misionarke ljubavi« okupljaju siromahe i odbačene u Sibiru, u Kini, u Vijetnamu, na Kubi, u Iraku. Godine 1979. otvorila je kuću i u Zagrebu. Sva je mudrost i učinkovitost sestara Misionarki ljubavi do sada bio u uspjeloj primjeni Evanđelja u svagdašnjem životu prema načelu što ga je postavila Majka Terezija: »Ljubiti ljude znači liječiti ih od bolesti da nisu ljubljeni.«

Danas Misionarke ljubavi, njih oko 4.500, djeluju u 120 zemalja svijeta, vodeći ustanove u kojima njeguju odbačene, bolesne, siromašne, prihvaćajući i sve one koje bolnice odbijaju. Bila je uvijek na strani života. Poznata su njena zaklinjanja i pozivi majkama da ne ubijaju začetu, nerođenu djecu. Govorila bi: »Ako ne želite dijete, dajte ga nama! Ne ubijajte ga!«

Dana 17. ožujka 1979. primila je u Oslu Nobelovu nagradu za mir. »Nisam je vrijedna«, reče u poniznosti, »no prihvaćam je radi siromaha; darovat ću je siromasima.« Zahvaljujući za nagradu, koju je ubrzo veselo razdijelila siromasima Calcutte, reče: »Za mene su narodi koji ozakonjuju pobačaj najsiromašniji narodi svijeta. Najveći neprijatelj mira danas je zločin protiv nevine, nerođene djece.«

Pokopana je u Matičnoj kući Misionarki ljubavi u Calcutti 13. rujna 1997, uz najviše crkvene i državne počasti i svečanosti, oplakivana u cijelom svijetu. Sprovodne je obrede u ime Svetoga Oca predvodio kard. Angelo Sodano, državni tajnik Svete Stolice.

Sluga Božji Alojzije Stepinac i Mala Terezija

Terezija od Djeteta Isusa i Svetoga Lica – treća žena naučiteljica Crkve

Na Misijsku nedjelju, 19. listopada 1997, Katolička Crkva će dobiti treću ženu naučiteljicu Crkve. Taj događaj Sveti Otac je najavio 24. kolovoza 1997. prigodom završetka Svjetskog dana mladih na hipodromu Longchamp u Francuskoj, ovim riječima: »Karmelićanka i apostol, učiteljica duhovnosti za brojne osobe, zavjetovane ili laike, zaštitnica misija, sveta Terzija zauzima u Crkvi mjesto prvoga reda. Njezin izvrstan nauk zaslužuje biti priznat među najplodnijima. Odgovarajući na brojne zahtjeve i nakon pozorne prouke, radost mi je navijestiti da ću na Misijsku nedjelju, 19. listiopada 1997, u bazilici sv. Petra u Rimu proglasiti svetu Tereziju od Djeteta Isusa i Svetoga Lica, naučiteljicom Crkve (*'doctor Ecclesiae'*).«

Ističući da je Terezijino učenje »prava znanost ljubavi« Sveti Otac zapaža da ono »pomaže današnjim muževima i ženama, a pomoći će i onima u budućnosti bolje zamijetiti darove Božje i širiti Radosnu vijest njegove bezgranične ljubavi«.

Jedan od velikih štovatelja Terezije od Djeteta Isusa i Svetoga Lica bio je i blagopokojni sluga Božji Alojzije kardinal Stepinac. Tko god pohodi Krašić, može vidjeti izložene »moći« Male Terezije, koje je imao uza se.

Mnogima je nepoznato da je kardinal Stepinac, želeći učvrstiti zvanje i predanost Bogu kod svećenika u svojoj nadbiskupiji, vlastitim prevodilačkim naporom preveo knjigu o sv. Maloj Tereziji. Knjiga ima naslov: »*Bilješke o Djetinjoj pobožnosti Svete Terezije Djeteta Isusa k Ocu nebeskome, kako ju je shvaćala ona sama prema riječima sv. Pisma*«. Ispod toga naslova stoji: »**Preveo s dopuštenjem pisca dr. Alojzije Stepinac nadbiskup zagrebački**«. Tu knjigu, zbirku misli Male Terezije o duhovnom djetinjstvu, koja broji 103 stranice, u Zagrebu su 1946. izdali oci dominikanci.

Kad je između dva svjetska rata odlučio podići novu župu u Miramarskoj ulici u Zagrebu, posvetio ju je sv. Maloj Tereziji. Da bi mogao podići i potrebnu župnu crkvu njoj posvećenu, nadbiskup Stepinac je osobno stajao pokraj žare za prikupljanje milodara za njezinu izgradnju.

Koliko je bila njegova pobožnost prema Maloj Svetici pokazuje i to da je u »*Duhovnom ugovoru s Gospodinom Bogom našim i posljednjoj volji duše u obliku oporuke*«, koje je sastavio sv. Karlo Boromejski, na str. 43, gdje se kao nebeski odvjetnici spominju sv. Josip i sv. Barbara, sam sluga Božji Alojzije Stepinac svojom rukom dopisao i ime sv. Terezije od Djeteta Isusa. Taj »*ugovor*« i »*Posljednja volja duše u obliku oporuke*«, koje je na str. 45. vlastoručno potpisao, stavljen je s njime u grob.

Neka sveta Terezija od Djeteta Isusa, koju je sluga Božji tako iskreno štovao, i nama, našem narodu i cijelome čovječanstvu svojom »kišom ruža« posreduje Božju milost i pomoć u našem zemaljskom hodu prema slavi neba.

Dr. Jure Zečević

Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac, na Euharistijskom kongresu u Starome Gradu na Hvaru, 18. kolovoza 1940. (Arhiv Postulature)

Napomena Uredništva: Već tiskani prijevod knjige »Bilješke o Djetinjoj pobožnosti Svete Terezije Djeteta Isusa k Ocu nebeskome, kako ju je shvaćala ona sama prema riječima sv. Pisma«, jugoslavenske su vlasti u tiskari uništile; jedini do sada poznati, neuvezani primjerak toga djela, potajno je nadbiskupu Stepincu donio jedan radnik iz tiskare. Nadbiskup je taj primjerak poklonio samostanu bosonogih karmelićanki u Brezovici, a čuvaju ga sestre karmelićanke u Kloštru Ivaniću.

Nadbiskup Stepinac potpisao je dva primjerka knjižice »Duhovni ugovor s Gospodinom Bogom našim i posljednja volja duše u obliku oporuke«; jedan primjerak stalno je nosio u unutarnjem džepu reverende i taj se primjerak može vidjeti izložen u »Spomen-zbirci« iz njegove ostavštine, a drugi je pronađen u lijesu u kojem je bio pokopan.

Umro Stjepan Kranjčec, vozač zagrebačkih nadbiskupa

Gosp. Stjepan Kranjčec rođen je u Zagrebu 9. prosinca 1914. u obitelji Mije i Marije r. Kralj. Godine 1939. namješten je kao stalni nadbiskupski vozač. Radi vjernosti Crkvi i odanosti nadbiskupu Stepincu osuđen je 1951. na više od 3 mjeseca zatvora, a 1953. na godinu i 3 mjeseca. Umro je u Zagrebu 22. rujna 1997. i pokopan na gradskom groblju Mirogoju, 25. rujna 1997.

Homilija kard. Franje Kuharića na misi zadušnici za pokojnoga Stjepana Kranjčeca, vozača trojice Zagrebačkih nadbiskupa i kardinala, u crkvi Krista Kralja na Mirogogju, 25. rujna 1997:

Apostolski nuncije, oci biskupi, braćo i sestre!

Smrt je neizbježni trenutak našega života. Smrt je prijelaz s ovoga svijeta. Kršćani, Kristovi učenici, vjeruju da smrću nije sve gotovo; čovjek smrću nije nestao. On se preselio. To nam sv. Pavao pojašnjava riječima koje smo malo prije čuli: »Braćo! Nećemo da budete u neznanju glede onih koji su usnuli, da ne tugujete kao ostali, koji nemaju nade« (1 Sol 4, 13).

Isus u Evanđelju upozorava da je to najodlučniji, najsvečaniji, najsvetiji trenutak kad čovjek ide u susret Gospodinu. »I vi budite pripravni, jer u čas kad i ne mislite, Sin čovječji dolazi« (Lk 12, 40).

Zaista će to biti najsvetiji trenutak našega života kad ćemo gledati lice Božje, kad ćemo ga gledati kakav jest i biti njemu slični (usp. 1 Iv 3, 2). Bog nije stvorio čovjeka za nestajanje, za umiranje; nije ga otkupio za propast, već za sreću, za radost. Tu nam je radost obećao kad je rekao da ćemo Boga gledati licem u lice. Zato odlasci, rastanci s našim pokojnima, bude u nama tu nadu života.

Desetke i desetke, stotine i stotine tisuća kilometara proputovao sam s pokojnim Stjepanom Kranjčecom. Cijeli je život putovanje. Od rođenja putujemo. Cilj toga putovanja jest Gospodin, Uskrsli, Bog koji nas želi uključiti u svoju vječnost, u svoju radost. Na tom putovanju čovjek je pozvan izvršiti sasvim određeno poslanje, da čini dobro, da moli i radi; pozvan je da svom radu dadne motiv ljubavi. Tako se iz dana u dan, iz godine u godinu, iz desetljeća u desetljeće priprema za prijelaz k Ocu. Ovdje doživljavamo rastanak, u vječnome životu ćemo doživjeti susret. Neće to biti bilo kakav susret. To će biti neizmjerna radost što će se otvoriti našoj duši.

Pokojni Stjepan Kranjčec bio je vozač, istina, kratko vrijeme, nadbiskupa Bauera, zatim nadbiskupa Stepinca, sluge Božjega; bio je tako vozač sveca i mučenika. Imao je i čast biti kamenovan s njime i osuđen radi njega. On je bio vozač kardinala Franje Šepera. Više od 27 godina bio je i moj vozač: u nadbiskupiji, diljem domovine i izvan domovine. Putovali smo: on bi šutio, a ja molio; on se osluškujući riječi uključivao u molitvu suputnikâ. Bilo je to putovanje u molitvi.

Pred tri dana krenuo je na tržnicu, u nabavku potrebnih namirnica. Umoran je sjeo na kamen, pred katedralom, u nakani da se odmori. Tu ga je Gospodin čekao. I tu je završilo njegovo ovozemaljsko putovanje. »Dođi!«, bila je Isusova riječ. Dođi k cilju svoga otkupljenja, dođi k svome Gospodinu. I te Isusove riječi nas potiču kako treba uvijek biti pripravan na njegov poziv: »Dođi!« Uvijek biti u milosti Božjoj. To znači biti spreman za susret sa svjetlošću. »Ja sam uskrsnuće i život!«, reče Isus i nastavlja: »Tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I tko god živi i vjeruje u mene, neće umrijeti nikada!« (Iv 11, 25–26).

Koji u Gospodinu umiru u Gospodinu žive. Smrt raskida ljubav s kojima smo za ovoga života bili povezani, s pokojnima, ali smrt ne uništava ljubav. Ljubav je neuništiva. A vrhunac ljubavi je sveta Kristova žrtva koju obnavljamo u ovoj misi koju prikazujemo za blagopokojnoga Stjepana Kranjčeca. Zahvaljujem mu za njegovo vjerno, požrtvovno i 60 godišnje služenje Zagrebačkoj crkvi. Povjeravamo ga ljubavi Isusa Krista Spasitelja. Povjervamo ga njegovu presvetom Srcu. Neka živi u njemu. Amen

Kardinal Franjo Kuharić predaje gospodinu Stjepanu Kranjčecu medalju »Za Crkvu i Papu« kojom ga je odlikovao Ivan Pavao II.

Mučeništvo kardinala Stepinca

Zbog svoje načelnosti u postupcima, hrabrosti u ispovijedanju vjere, vjernosti u vršenju biskupske službe i nevinosti u odnosu na optužbe zbog kojih ga je bezbožni sustav, podržan komunističkom diktaturom, nepravedno osudio, zbog hrabrog podnošenja nepravdi i progona, te smrti u sužanjstvu, Božji narod je slugu Božjega Alojzija Stepinca još su za života držali svecem i mučenikom. Tako je protumačena i njegova smrt, a glas o njegovoj svetosti i mučeništvu svjedoče rijeke Kristovih pobožnika koji na njegovu grobu nalaze mir duše, duhovnu jakost i uslišanje svojih prošnji, po njemu upućenih Bogu.

Stoga nastavljamo donositi svjedočanstva o glasu mučeništva kojim su obilježeni život i smrt zagrebačkog nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca.

32. Dr. Ivan TOMAS, u članku: *Duhovni temelji Stepinčeve duhovnosti*, u *Glasniku Srca Isusova i Marijina*, Salzburg, br. 3-4 (1960), str. 64–79, piše: »Dvostruka je Stepinčeva slava: svetačka i mučenička (...). Stepinac je po duhovnoj vrijednosti svojim dugotrajnim mučeništvom za Crkvu i Papu dao više nego što je kratka smrt na stratištu. Tako je krašićki Zatočenik ovjenčan višetrukom slavom: sveca i mučenika, ispovijedaoca i patnika.«

33. Salzburger Nachrichten, Austrijski dnevnik, objavio je u br. 34, od 11. veljače 1960, članak pod naslovom: »Umro je mučenik kardinal Stepinac!«

34. De Nieueve Limburger, Nizozemski dnevnik, objavio je 11. veljače 1960. članak na prvoj stranici iz pera glavnog urednika J. D. Schilsa pod naslovom: »Mučenik šuteće Crkve Alojzije kardinal Stepinac umro u Krašiću.«

35. Vlč. Vilimu Cecelji, voditelju Središnjice Hrvatskog Caritasa u Salzburgu, prispjelo je iz Radstadta pismo, napisano 15. veljače 1960. u kojem su i ove misli: »Natrag par dana slušao sam tužnu vijest da je naš dragi mučenik kardinal i nadbiskup zagrebački dr. Alojzije Stepinac preminuo. Laka mu zemlja – naš otac i borac sviju, nadmučenički je umro (...). Srca naša su zaplakala jer smo izgubili ono što smo imali, ali naša nada se ne gubi...«

36. Mons. Jean Rupp, pomoćni biskup Pariza, u svojoj propovijedi u crkvi sv. Magdalene u Parizu, prigodom 1. obljetnice smrti kardinala Stepinca, upriličene 5. ožujka 1961, reče: »Umro je kao mučenik!«

37. P. Guichardan, urednik katoličkog tjednika u Parizu *Le Pèlerin* napisao je o četvrtoj obljetnici smrti sluge Božjega Alojzija Stepinca: »Častimo ga kao mučenika!«

38. Mons. De la Chanonie, biskup Clermonta u Francuskoj, napomenuo je o 4. obljetnici kardinalove smrti: »Bijaše on veliki mučenik našeg doba.«

39. Kardinal Franjo Šeper, pročelnik Kongregacije za nauk vjere, u propovijedi o 21. obljetnici smrti sluge Božjega, u crkvi Hrvatskoga papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu reče: »Stupio je na Lithostrotos, gdje je primio osudu, svjedočeći: 'Isus Krist je Bog! Za njega smo spremni umirati.' Uzeo je križ i uputio se prema svojoj Kalvariji. Putovao je pet godina kroz lepoglavsku tamnicu, devet godina kroz krašićko zatočeništvo. Mogao je izmaknuti tome križu jednim gestom i jednim potezom pera. Ali da je to učinio, ne bismo imali – Stepinca! (...). Zahvalni smo Božjoj providnosti koja nam je darovala kardinala Stepinca, svjedoka vjernosti Bogu i Crkvi, mučenika ljubavi prema Bogu i bližnjemu.«

40. Kardinal Silvio Oddi, kao pročelnik Kongregacije za kler, u propovijedi o 24. obljetnici smrti sluge Božjega, 10. veljače 1984, u crkvi Hrvatskoga papinskog zavoda sv. Jeronima u Rimu reče: »S imenovanjem za kardinala, Crkva je nadbiskupa Stepinca javno priznala kao prvaka u nizu velikih ispovijedalaca vjere našeg doba, i stavila ga kao uzor, osobito pastirima Katoličke Crkve (...). Stoga se s pravom, svake godine obilježuju ovi datumi i postaje života i mučeništva ovoga velikog pastira.«

Nikola Tum Kastro, kateheta, laik, ubijen zbog čašćenja Euharistije

Izvanredni služitelj Euharistije, Nikola Tum Kastro, kateheta, laik, ubijen je 1980. u dobi od 30 godina. Naime, bilo je to u vrijeme kad je vojni režim u Guatemali zabranio okupljanje vjernika u crkvama, kapelama ili mjestima određenima za molitvu. Zbog toga su katehete potajno nastavili svoje poslanje. Nikola je govorio: »Ako se ne možemo sastati u crkvi, sastat ćemo se u brdima, u spiljama, ili noću u našim kućama. U ovo vrijeme progona osjećamo još veću potrebu za snagom koju nam daje Krist Gospodin.«

Budući da su svi svećenici otišli, bilo je teško i opasno doći do posvećenih hostija, pričesti. Nikola, poput tolikih drugih kateheta, poduzimao je opasna putovanja; od jedne zajednice do druge, sakrivajući hostije medu kriške kruha, zamotane u platno. Jedne noći nepoznati ljudi pokucali su na vrata njegove kuće. Nikola nije otvorio, pretpostavljajući što se zbiva, ali su oni nasilno provalili. Mladić ih je zaklinjao da ga ubiju u kući. No oni ga izbaciše iz kuće i usmrtiše s nekoliko metaka ispaljenih u vrat i ramena. Kad su vojnici otišli, Nikola je, umirući, pozvao ženu i rekao joj: »Pobrini se za našu djecu i zamoli ih neka mi oproste što su zbog mene toliko trpjeli. Ali nemojte plakati za mnom. Umirem, ali znam da ću uskrsnuti. Nemojte mijenjati vjeru!«

Bila je to posljednja molba koju je uputio svojoj obitelji prije nego je izmolio Oče naš i izdahnuo.

DOKUMENTI (12)

Radi donošenja objektivnog suda o nekim događajima koji su se zbili u Drugome svjetskom ratu, nastavljamo donositi pojedine dokumente koji će svim čitateljima i svim tražiteljima istine omogućiti istinito prikazivanje i tumačenje osobe sluge Božjega. Tako ćemo iz broja u broj upoznavati desetke, stotine i tisuće osoba različitih narodnosti, vjeroispovijesti i svjetonazora, pa i pripadnike, simpatizere i bojovnike Komunističke partije koji svoj životni iskoračaj iz bunkera smrti ili sablasti tamnice duguju zagrebačkom nadbiskupu Alojziju Stepincu.

57. Pismo nadbiskupa Stepinca, Zagreb, 25. siječnja 1944, dr. Mladenu Lorkoviću, ministru unutarnjih poslova NDH, kojim prosvjeduje protiv pokolja i ponižavanja nedužnog pučanstva te uništavanja imovine, koja zlodjela su Čerkezi, pod vodstvom Nijemaca, izveli u Odri te očituje svoju spremnost nepokolebljivo, bez obzira na prijetnje i javne napadaje, braniti najelementarnija ljudska prava i štititi sigurnost svojih vjernika:

Gospodine Ministre.

Ovaj čas sam primio i pismenu obaviest, čiji priepis prilažem, o strahotama, koje mi je jučer telefonski priobćio župnik iz Odre.

Nakon moje propovijedi u listopadu izašao je napadaj na mene sa podpisom ministra hrvatske državne Vlade, u kojem je rečeno, da nisam zvan da se uplićem u poslove koji na njih spadaju. Tamo je rečeno među ostalim, da više vriedi Beethovenova Simfonija nego urlanje crnaca. Ja već čujem bolne primjetbe očajnog hrvatskog puka – da li je i ovo Beethovenova Simfonija? Jer i ako su ove strahote izveli Čerkezi, izveli su ih pod njemačkom komandom!

Očajni hrvatski puk očekuje da će ga se od ovih neljudi braniti oružjem u ruci, kao što ga se brani i od partizana i njihovih pomagača.

Makar mi je gospodin ministar porekao pravo, da se miešam, ja se smatram u savjesti obvezanim kao pastir ovoga stada braniti njegova najelementarnija čovječja prava, i bit će mi vrlo žao, ako bih morao ponovno javno dignuti svoj glas na obranu svoga stada, ako se ove strahote ne uklone.

Ja sam, gospodine ministre, upozorio danas i njemačkog uponomoćenog generala Von Horstenaua i zamolio ga da se poduzmu najhitnije mjere za zaštitu našega ženskoga svieta, da zauzme najenergičniji stav protiv ovih strahota.

Izvolite, gospodine ministre, primiti ovom zgodom moje iskreno poštovanje.

Zagreb, dne 23. siečnja 1944.

nadbiskup

Priložen prilog: Priepis pisma župnika iz Odre

Gospodin Dr. Mladen Lorković
ministar unutarnjih poslova
Zagreb, Tuškanac 25

(Arhiv Postulature, sv. CX, str. 3558)

58. Zauzimanje nadbiskupa Stepinca, početkom listopada 1944, da se djeca pravoslavnih (srpskih) roditelja, većinom od 4 do 14 godina, koja se nalaze u logoru u Jasenovcu, posredovanjem dr. Vilima Nuka, svećenika, uz dopuštenje pretpostavljenih vlasti, prepustite KARITASU:

Popis djece u logoru JASENOVAC

1. Desimir Bajić
2. Uroš Bakić
3. Miloš Batić
4. Dušan Bjelotanić
5. Dragomir Bjelovuk
6. Miloš Borković
7. Rodoljub Cvijanović
8. Savo Dobroš
9. Rajko Desančić
10. Slavko Desančić
11. Svetozar Čikić
12. Maks Eckhaus
13. Živko Gigović
14. Jovan Gligić
15. Mile Golić
16. Živko Hadžić
17. Ilija Ivanović
18. Vasilije Ilišević
19. Jelenko Katanić
20. Dušan Keco
21. Gojko Kljaić
22. Vaso Kovačević
23. Boško Lajić
24. Savo Janković
25. Branko Janjetović
26. Ostoja Mijić
27. Milivoj Milešević
28. Milutin Mirić
29. Ostoja Popović
30. M. Radovan Popović
31. N. Radovan Popović
32. Vojislav Popović
33. Boško Prelić
34. Dušan Prelić
35. Dušan Prpoš
36. Janko Radošević
37. Uroš Rakić
38. Dušan Stanisavljević
39. Borislav Starčević
40. Ostoja Stojaković
41. Rajko Stojaković
42. Slavko Stojaković
43. Stanko Stojaković
44. Dušan Stokić
45. Ljubo Subotić
46. Milan Šinik
47. Dušan Šuvak
48. Rade Šuvak
49. Mirko Tešić
50. Milan Turudija
51. Vaso Turudija
52. Ljubomir Ugrenović
53. Momir Vidović
54. Radomir Vidović
55. Milinko Vlainić
56. Petar Vukolić

Djeca većinom od 4 do 14 godina, koja su ovdje popisana, nalaze se u Jasenovcu. Neka se dr. Nuk informira kod mjerodavnih, ne bi li se mogla prepustiti KARITASU?

Dne 4. X. 1944. osobno govorio s pročelnikom Štitićem. U toku je zakonska odredba o osnivanju odgajališta za sve malodobnike u logoru.

Zgb, 4. X. 1944.

Stj. Lacković

(Arhiv Postulature, sv. LXVI, str. 1190)

59. **Pismo nadbiskupa Stepinca dr. Vladimiru Bakariću, predstojniku Hrvatske vlade, Zagreb, 29. lipnja 1945, u kojem moli za pomilovanje osmero građana osuđenih na smrt:**

Gospodine predsjedniče!

Žalim, da Vas moram opet danas uznemirivati u Vašem radu, ali prisiljen molbama rođaka na smrt osuđenih.

Suđeni su na smrt Ivo Bogady, Grgić Josip, Gmaz Slavko, Hauer Franjo, Nagy Ernest, Petrović Vilma, Plac Rudo, Žlof Ivan.

To su mali ljudi, za koje rodbina tvrdi, da se ničim ogriješili nisu. Budući da ljudi znadu za izjavu maršala Tita, da nitko ne će biti kažnjavan smrću, koji nije okrvavio ruke, to rodbina moli Vas, gospodine predsjedniče, da se zauzmete, da se tim ljudima smrtna kazna izmijeni na logor ili zatvor, da obitelji ne ostanu bez hranitelja.

Sa odličnim poštovanjem

Dr. Alojzije Stepinac
nadbiskup zagrebački

U Zagrebu, dne 29. VI. 1945.

(Arhiv Postulature, sv. XCIV, str. 4821)

60. **Dana 14. listopada 1945. nadbiskup Stepinac preporučio je dr. Vladimiru Bakariću, predstojniku Hrvatske vlade, pismo supruga, majke i sestre, zatočenika u zatvorima na Savskoj cesti i na Novoj vesi, u kojima se moli ljudsko postupanje sa zatvorenicima:**

Zagreb, 14.10.1945.

Predstojniku Hrvatske vlade
dru Vladimiru Bakariću u Zagrebu

Potpisane, saznale smo od ljudi koji su pušteni iz zatvora iz Savske ceste i Nove vesi, da se članovi naših obitelji nalaze u navedenim zatvorima. Kako nam se od strane navedenih zatvora ne preuzima niti hrana niti rublje, lijepo molimo druga predsjednika, da se dade nalog upravama zatvora, da se i za ove zatvorenike, kao i za ostale preuzima hrana i rublje.

Unaprijed zahvaljujemo!

Smrt fašizmu – Sloboda narodu!

Za brata Senđerđi Otona, sestra Eugenija Senđerđi
Za Dr Majanić Vatroslava, žena
Za Prlić Slavka supruga
Za muža Andreović Stjepana, žena Andreović Marija
Za Lukačić Nikolu, žena
Slopšek Drago, supruga
Slopšek Gabrek, supruga
Za Lađarević Ivana, žena
Filipina Kabalin za Veljka
Za Fabijana Kneževića, supruga Knežević Helena
Gretić Josipa, supruga
Fuhrman Slava, majka

M. P. *toplo preporuča*
Dr. Alojzije Stepinac, nadbiskup

(Arhiv Postulature, sv. CX, str. 3700)

Dr. Alojzije Stepinac, posvećeni nadbiskup-koadjutor, dolazi na blagoslov Vatrogasnog doma u Draganiću, 15. srpnja 1934; u prigodnom govoru napomenuo je i danas aktualnu misao: ***Čuvajmo se lažnih proroka koji obilaze naša sela!*** *(Arhiv Postulature)*

»Crkva Božja ne pozna očajavanja nikada u svoj svojoj povijesti. Istina, borba je danas gigantska u poredbi s prošlošću, jer ovakve perfidije, zlobe i pokvarenosti svijet još nije vidio. Ali, radi toga se Božja moć nije ni za dlaku umanjila, a isto tako ni dobrota Božja. Hoću li ja doživjeti trijumf Crkve, ne znam. Ali sam siguran, da će mnogi imati prilike vidjeti ga i to takva, kakva još nikada povijest nije zabilježila. Ne neko vanjsko slavlje, nego unutarnji preporod duša, što je jedino važno. Jedina opasnost je malodušnost. Druge nema, jer *nemo in Domino speravit et confusus est* - nitko se nije postidio, tko se uzdao u Gospodina (Sir 2, 10). *Nemo*! U svoj povijesti roda ljudskog: *nemo*! Za tu činjenicu jami sam Bog Duh Sveti!« – Kard. A. Stepinac

Molitva za proglašenje blaženim Alojzija Stepinca:

Gospodine Bože, ti si sluzi svome Alojziju Stepincu udijelio milost ne samo vjerovati u Isusa Krista nego i trpjeti za njega. Neustrašivim apostolskim žarom i ljubavlju prema Crkvi ostao je vjeran do smrti.

Proslavi slugu svoga čašću oltara, da nam bude primjer i zagovornik u borbama života na putu vječnoga spasenja. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Hvala Vam što čitate i drugima omogućujete primati glasnik »Sluga Božji Alojzije Stepinac«. Ako na vrijeme podmirite svoje obveze prema Glasniku, moći će redovito izlaziti i biti vjesnik njegovih vrlina kojima ga je Bog proslavio za dobro svoje Crkve i hrvatskog naroda. Glasnik može svaki čitatelj i svjedok obogatiti svojim dopisom i uspomenama na kardinala Stepinca ili fotografijom iz njegova života. Ako ste bili dionik koje svečanosti priređene u njegov spomen, izvijestite o tome putem Glasnika.

U sjeni sveca – mučenika

»Promatrali smo jasan lik krašićkog sužnja!«

Rođen sam u Postirama. Tu sam i župnik još od 1974. Na svoj sam način povezan sa svijetlim likom sluge Božjega kard. Alojzija Stepinca.

Kao prvo, u jeku bezbožne-lažljive hajke na njega, ja sam kretao prema svećeništvu, jer sam baš tih godina izrazio želju da pođem u sjemenište, premda nisam bio ni ministrant ni neki od onih »sigurnih«. Sjećam se podrugljiva smiješka nekih domaćih revolucionara, kad bi sreli nas sjemeništarce: »A ovo su Stepinčevi!«

U vojsci sam boravio kao bogoslov 1956. Živio sam u svojevrsnom iščekivanju i strahu: hoću li i ja proći kao i toliki moji kolege koji su bili pitani, a u svezi sa zagrebačkim nadbiskupom Stepincem, i slabo prošli. Hvala Bogu – točno 23 mjeseca bio sam tamo – nitko nikada ni jedne riječi o tome!

U Đakovu sam boravio onih godina kad je duhovnik bio vlč. Ćiril Kos, koji je imao posebne veze s Krašićem. Ta je okolnost za nas bila od osobitog značenja. Sjećam se jednog razgovora, u tamnoj noći, nas nekolicine, nakon onog »pretresa« bogoslovije koji je nasilno izvršila UDBA, te iščekivanja presude i koječega, a sržna je misao bila: Došao je red na nas – trebat će svjedočiti vjeru. U pozadini smo promatrali jasan lik krašićkog sužnja. Nezaboravno je sjećanje i na onaj muk, konsternaciju, koja je zavladala u blagovaonici kod večere 10. veljače 1960, kad nam je priopćena vijest o preminuću kardinala Stepinca.

Posjet i molitva na njegovu grobu, kad god sam prolazio kroz Zagreb, davala je poseban ton mom življenju, a posebni zaziv, strelovita molitva u nizu naših velikana duha bila je: »Alojzije, slugo Božji...!«

Mladež u procesiji na Euharistijskom kongresu u Starome Gradu na Hvaru, 18. kolovoza 1940. (Arhiv Postulature)

Postira su povezana sa zagrebačkim nadbiskupom Alojzijem Stepincem s dvije veze: jedna je svijetla, u tom smislu što je on posjetio ovo mjesto jednog ljeta 1937. ili 1938. dok je bio na odmoru u Supetru na Braču, dok je druga veza tamna – nečasna, jer je jedan od trojice sudaca u montiranom procesu 1946. bio iz Postira. Ta nas je žalosna činjenica uvijek poticala na neku zadovoljštinu, kao da se želimo ispričati preminulom kardinalu Stepincu. Po pričanju moga prethodnika, spomenuti je sudac nosio to u sebi kao grč te je želio razgovarati sa svećenikom da pokaže kako je ono bilo nešto ružno, što sada žali. (...). Godine 1978. hodočastili smo u Mariju Bistricu, posjetili Zagorje i normalno, našu metropolu. Skupno, svih nas 50-ak posjetili smo katedralu. Zaustavili smo se u molitvi kod kardinalova groba i tu se poredali, jer je bio i naš pjevački župni zbor, te otpjevali efektni četveroglasni motet: **Ja sam uskrsnuće i život**. U ono vrijeme bilo je to smiono, i očekivao sam nekakvu reakciju kad stignemo doma. Imao sam naime loših iskustava kad bi se doznalo da smo putem »iskočili iz tračnica«, tj. pjevali kakvu pjesmu nepoćudnu nesmiljenom režimu. No nikad nas nisu pozivali na odgovornost za taj pohod grobu kardinala Stepinca što sam smatrao posebnim znakom.

Postira će se odužiti zagrebačkom nadbiskupu Stepincu, mučeniku za vjeru. Takvo je mnijenje svih Postirana, i tako treba biti. Kad se budu dodjeljivali nazivi ulicama našega malog mjesta, najljepša pripada njemu!

Sjećam se mišljenja jednoga našeg uvaženoga i dobro poznatoga pučkog misionara, da nam je za vrijeme duhovnih vježbi svećenicima 80-ih godina rekao otprilike ovo: »Slučaj kardinala Stepinca je toliko kompleksan da će proći 500 godina dok se to raščisti i on dođe na oltar.« Povezujem to s mišljenjem jednoga našeg uglednog višeg crkvenog prelata i profesora koji je govorio, a bavio se tim problemima: »Proći će možda kojih 200 godina i sastat će se i zajedno naći i marksizam i kršćanstvo!« Eto, sve su to ljudska razmišljanja, a ostaje ona svetopisamska riječ: *Deus afflavit et dissipati sunt*! Bog je sve to otpuhnuo i uveo svoj red!

Tako smo, mimo prognoza i mišljenja tolikih, na putu skore beatifikacije sluge Božjega Alojzija Stepinca, za što se molimo i željno iščekujemo.

Postira, 28. siječnja 1997.

mons. don Tonči Jelinčić,
župnik, Postira

Sjećanja na kardinala Stepinca

»Zar ti nemaš molitvenik?«

Radujem se što skorijoj beatifikaciji i proglašenju svetim blagopokojnog kardinala Alojzija Stepinca. Tom velikom događaju želim i ja dati svoj prinos kroz sjećanje iz dana moje mladosti. Rođena sam 1926. u Zagrebu. Djetinjstvo sam provela uglavnom u općini Trnje, gdje sam živjela siromašno, ali vjernički život kod svoje tete.

To su bila nezaboravna vremena. S jedne strane početak rata i straha, a s druge strane prekrasne procesije preko Zrinjevca gdje bi tada promet bio zatvoren. Sjećam se kićenih, zlatom vezenih, križarskih barjaka sa tri slova ŽEA. Bila sam ponosna križarica. Sastajali smo se na nekoliko mjesta i često prisustvovali crkvenim svečanostima.

Bilo je pred Uskrs 1941. Prisustvovala sam zajedno s kolegicama sveučilištarkama svetoj ispovijedi i pričesti u bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Nakon svečanosti u bazilici slijedila je zakuska. Časne sestre priredile su čaj i kukuruznu tortu. Jedna časna je došla u dvoranu i uzbuđeno nas je obavijestila da nam stiže u posjet nadbiskup Alojzije Stepinac. U svima nama naglo su porasli radost i uzbuđenje.

Srce mi je uzbuđeno kucalo kad se na vratima, odjeven u crnu svečanu odjeću, dostojanstven, pojavio naš nadbiskup. Svi smo ustali i pozdravili ga, a on je polagano, svečanim korakom, prilazio djevojkama i sa svakom se rukovao s ponekom primjedbom. Kad je stigao do mene, pronicavo me je pogledao i upitao: »Zar ti nemaš molitvenik?« Ja sam tužno odgovorila da nemam. Nadbiskup se okrenuo svom pratiocu i zatražio molitvenik te mi ga je svečano predao u ruke. Bila sam radosna i uzbuđena i duboko zahvalna.

Danas razumijem što je potaklo nadbiskupa Stepinca da se meni obrati i pokloni mi molitenik. Ja sam bila najmršavija i najskromnije obučena, i znam da se nada mnom sažalio. Njegovo milosrdno srce željelo je tim divnim darom, molitvenikom **Dođi Isuse**, obradovati moje siromašno srce. Taj dan će zauvijek ostati u mome sjećanju kao najljepši i najsretniji trenutak mog života.

U Zagrebu, 16. srpnja 1975.

Danica Kordić, Zagreb

Božji narod se i ove godine na Veliku Gospu u velikom broju okupio oko čudotvornog kipa Majke Božje Bistričke »Kraljice Hrvata«

Zapisi iz knjige dojmova »Spomen-zbirke sluge Božjega Alojzija Stepinca«

Nakon svečanog otvaranja »Spomen-zbirke iz ostavštine sluge Božjega Alojzija Stepinca« 7. veljače 1995. u prizemlju Nadbiskupskoga duhovnog stola u Zagrebu, iza katedrale, tisuće vjernika i kardinalovih štovatelja imali su priliku izbližega upoznati njegovu osobu, život i djelo. U ovom broju Glasnika donosimo nekoliko zapisa što su ih pojedini posjetitelji upisali u knjigu dojmova.

Hvala, kardinale, što si bio tako požrtvovan za svoj narod i time omogućio pobjedu dobra nad zlim. Vodi nas kroz naš odabrani put da ustrajemo kao što si i ti – s. Terezija od D.I., s. Samuela, s. M. Antonija, s. Marina, 7. studenoga 1996.

* * *

Božji slugo, blaženi nadbiskupe Alojzije Stepinac, zagovaraj i podrži moj studij i moju obitelj, užu i širu na Božjem putu – Ivica Mlikota (Mostar), 7. studenoga 1996.

* * *

Zar postoje riječi koje čovjek može govoriti o ovome čovjeku? Hvala Bogu za dar koji je Hrvatskoj darovao – Ivanka Radić (Solin), 20. studenoga 1996.

* * *

Velika hvala kardinalu Stepincu za primjer koji nam dade u nošenju svoga križa, ma koliko bio težak i za ustrajnost na svom životnom putu – Marko Jelić, 25. siječnja 1997.

* * *

U ovaj prekrasani sunčani dan, uz pomoć moje prijateljice Kristine,

upoznala sam ljepotu, kardinale, tvog života, nesebičnost, i veliku ljubav prema hrvatskom narodu. Hvala ti za sve, a ponajviše za moju prijateljicu Kristinu, što me je dovela do tebe – Anamarija Cvitković, 3. veljače 1997.

* * *

»Al' vječnosti nema, ako Boga nema
ni dobra, ni sreće, ni sna.
Ni ljubavi nema, ako Boga nema
i uzalud sreća je sva...«

Sveti kardinale! Sve brige svoje Tebi dajem. Molim za zagovor Tvoj da Monika ozdravi i ponovno dođe u Tvoju zbirku i na Tvoj grob. Hvala Ti i za ovaj dan – Kristina, 3. veljače 1997.

* * *

Sveti hrvatski kardinale! Ono što činim kroz molitvu od 10.2.1960. kada prisustvovah oproštaju sa Vašim zemnim ostacima, još žarče se obraćam danas. Molite se za svoj hrvatski narod, koji nije pokleknuo pred komunizmom i srbizmom, neka ostane uspravan i Bogu vjeran pred naletima materijalizma, masonizma, sektaštva i svih sila i oblika neprijatelja Boga i čovjeka – sotone – koji razara svetu Crkvu – Mandica Brković (Split), 3. veljače 1997.

* * *

Hvala Ti, slugo Božji kardinale Stepinče, na svim milostima koje zadobismo po Tebi od Gospodina! – Anđelko i Monika, 3. veljače 1997.

* * *

Nakon 37 godina poslije smrti našega preuzvišenog kardinala Alojzija Stepinca, imali smo čast kroz njegovu ostavštinu upoznati prave vrijednosti koje je učinio svojim životom i kao čovjek i sluga Božji za sve nas vjernike i Hrvate. Vječna zahvalnost! – Kata i Ilija Matić (Babina greda), 3. veljače 1997.

Ministranti okupljeni na »ministrantskom zborovanju« u Margečanu od 8. do 10. srpnja 1997. u pohodu »Spomen-zbirci iz ostavštine kard. A. Stepinca« (Snimio: »Leos«)

Darovi za pokriće troškova u postupku proglašenja blaženim kard. A. Stepinca

Uz popis prijatelja i štovatelja sluge Božjega Alojzija Stepinca, koji su uz molitvu poslali i novčani dar, sa zahvalnošću se sjećamo svih darovatelja koji su uz svoj dar izričito napomenuli da se ne objavljuje njihovo ime. Raduje činjenica što su među darovateljima zastupljeni gotovo svi staleži, nastanjeni diljem svijeta, što potvrđuje općenarodnu želju za proglašenjem blaženim kardinala Stepinca.

Nakon objavljivanja zadnjeg broja Glasnika svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje blaženim kard. Alojzija Stepinca uručili su ovi darovatelji: SS. KĆERI BOŽJE LJUBAVI – Zagreb (katedrala); G. J. PRPIĆ – Euclid (U.S.A.); N. N. – Zagreb (za novi grob); SS. BENEDIKTINKE – Hvar (2x); mons. Ivan VRAGOVIĆ, kanonik – Zagreb; vlč. Pavao MARKAČ – Nedelišće; vlč. Andrija LUKINOVIĆ – Zagreb (za novi grob); prof. Vatroslav i Tereza LOPAŠIĆ – Zagreb (za novi grob); Katica Barica MESIĆ – Zagreb; vlč. Gojislav KOVAČIĆ – Petrovina; Family TRSTENJAK – N.S.W. Australia; Obitelj + Andrije SIKIRIĆ – Bibinje; preč. Matija BURJA – Krapina; Snježana i Mate PERKOVIĆ – Zagreb; N. N. – Zagreb (za novi grob); Jozefina JELIĆ – Cleveland (U.S.A.); Župni ured Presvetoga Trojstva – KRAŠIĆ; Miro ŠTEFINEC – Zagreb (za novi grob).

Svoj dar za pokriće troškova u postupku za proglašenje blaženim i svetim kardinala Alojzija Stepinca možete poslati preko Zagrebačke banke na ime: **Postulatura kard. Stepinca**

devizni račun: 012101-01-2421741339
dinarski račun: 012101-12-2320444313

Vjernici koji na zagovor sluge Božjega budu uslišani, zadobiju tjelesno ili duhovno ozdravljenje, ili koju osobitu milost, neka opis uslišanja i kompletnu liječničku dokumentaciju dostave na adresu:

Postulatura sluge Božjega Alojzija Stepinca
Kaptol 31 – 10000 ZAGREB

Lepoglavski sužanj

Upoznajmo novi grob sluge Božjega Alojzija Stepinca

Desni krovni reljef na sjevernoj strani groba prikazuje nadbiskupa Stepinca kao zatočenika u kaznenopopravnom domu Lepoglava, časnom nekoć samostanu hrvatskih pavlina. Tu je on proboravio od 18. listopada 1946. do 5. prosinca 1951.

Sve vrijeme zatvora bio je pod strogim nadzorom upravitelja Josipa Špiranca i posebnih stražara, posve izoliran, ponižavan i u svemu kontroliran. Unatoč svim izazovima i poniženjima, on je ostao uspravan. Utjehu i jakost za svoje duhovne uspone u kaznionici crpao je iz misne žrtve, iz Svetoga pisma, čitanja svetih otaca, te životopisa svetaca i mučenika. Uprava kaznione mu nije uručila ni jedno prispjelo pismo koje bi mu vjernici u znak potpore odašiljali prigodom obljetnice njegove biskupske posvete, za Božić, Uskrs ili imendan. A prispjelo je više od 5.000 pisama. Znakovita je potpora koju su mu pružali vjernici kad bi se vraćali s dnevnoga posla ili hodočastili na Mariju Bistricu, te bi prolazeći pokraj kaznionice podigli glas pobožne pjesme da ih čuje njihov nadbiskup. Bili su to vrlo čuvstveni časovi koji su ga upravo uznosili. Reče: **Posebno me krijepilo kad sam slušao pjevanje hodočasnika, koji su išli na Bistricu. Osjetio sam kako su malo pojačali glasove prolazeći uz nas** (J. VRANEKOVIĆ, *Dnevnik*, sv. I, str. 24).

U toj osamljenosti još je više osjećao blizinu Božju, i Bog mu je davao snagu da izdrži. O tome je 2. siječnja 1952. povjedočio župniku J. Vranekoviću:

U početku bio sam upravo odsječen od svijeta. Nikoga ne vidiš. Kad je posjet, trojica slušaju razgovor i stenografiraju svaku riječ (...). Bolno je bilo, ali velika utjeha, kad sam promislio: Sve ste mi uzeli, ali jedno niste, da kao Mojsije dižem ruke k nebu! (J. VRANEKOVIĆ, *Dnevnik*, sv. I, str. 23s.).

Hrabrost mu je pružala duboka i živa vjera u Isusa pobjednika s križa. Kad je izlazio na šetnju, gledao bi barokni zvonik župne crkve, nekadanje pavlinske samostanske crkve. Gledao je i upirao svoj pogled u križ na vrhu tornja. O tome je dao ovo svjedočanstvo:

Kad god bih bio pušten da se prošetam u nekadašnjem samostanskom dvorištu u Lepoglavi, preda mnom bi se ponosno pojavio barokni toranj stare pavlinske crkve. I kad bih ga pogledao, svaki put kao da sam u svojoj duši slušao kako mi govori: Nadbiskupe, sjeti se Josipa II! Taj križ odolio je njemu, pa će i ovima (J. VRANEKOVIĆ, *Dnevnik*, sv. I, str. 24; usp. sv. II, str. 51)

Taj mu je pogled na križ Raspetog Otkupitelja zorno tumačio prolaznost ovoga svijeta i utirao mu put kojim se ide u nebo.

Alojzije Stepinac - Lepoglavski sužanj

Nadbiskup Stepinac u Lepoglavi: ***Trpi za Božju stvar i moli!***

Spominjući se teških dana provedenih u Lepoglavi i laskavih ponuda kojima ga je državna vlast pokušala skloniti na suradnju ili napuštanje zemlje, reče, kao sužanj u Krašiću, 2. siječnaja 1952:

Jednom sam bio sa sestrom (Štefanija Štengl, op. J. B.) **u dvorištu prigodom jednog posjeta i začudo vidim velika ulazna vrata otvorena, a vani auto i kraj njega Kranjčec, šofer. U to prolazi uz mene jedan iz Uprave i sve se samo smješka. Naivni su. Mislili su da će time porasti u meni neka težnja za njihovom slobodom, da će time djelovati da u čemu popustim, ali ne! Oprez! Znam da ne bi puno trebalo... samo malo kimnuti glavom.**

Oni bi se zadovoljili i pustili me. A što onda? Trijumfirali bi. Pred stranim svijetom bi se oprali, a ja bih bio u Zagrebu potpuno onemogućen u radu. No što je najvažnije: što bi meni govorila moja savjest, kako bi bolno bilo Svetom Ocu kad bi na neki način izdao Božju stvar. A ovako? – Prošlo je tih pet godina – oni su popustili! Kako bude dalje? U rukama Božjim je budućnost, a nama nema drugo nego trpjeti i moliti. Tako je volja Božja. Ako treba, bolje je časno poginuti nego sramotno ostati. Ni Tomi Mohru ni kardinalu Fischeru nije bilo lako, a eto Toma je danas na oltaru. Da je popustio, bio bi proklet, a ovako, evo je blažen. Ako oni imadu svoje metode, imamo i mi jasna načela. Tu su biskupi koji nas vode, a kad bi i biskup zastranio, još je tu Sveta Stolica, Sveti Otac koji neće nikada zalutati u stvarima vjere (J. VRANEKOVIĆ, *Dnevnik*, sv. I, str. 24s.).

Pobjednik u znaku križa (12)

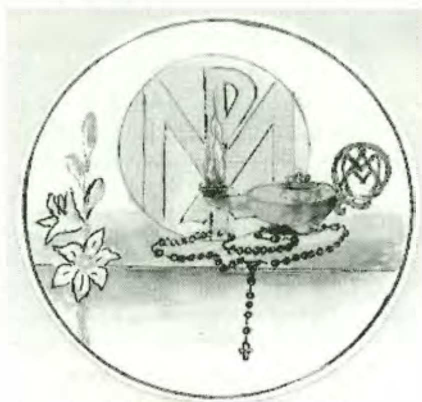
Piše: Serafin Romanov

Svećenik Alojzije Stepinac – Apostol Gospine krunice

Od sačuvanih propovijedi iz tog razdoblja njegova života, u cijelosti je sačuvana propovijed koju je on još 1930. poslao iz Rima, a objavio Propovijednik, dodatak časopisu *Sacerdos Christi*. Njezin je naslov: Krunica, a zrači velikom ljubavlju prema Bogorodici.

Progovorio je o »duševnoj hrani«, vjeri, kojom »mnogi u naše bezvjerno doba oskudijevaju«. Istaknuo je kako je kod mnogih ljudi vjera gotovo potpuno iščeznula, u mnogih je vjera mrtva, a mnogi se nalaze na rubu zdvojnosti i očajanja, te sami sebi oduzimaju život. **»O kad bih,** uskliknuo je, **sve te nesretnike mogao skloniti da mole pobožno krunicu, o kako bi blagoslovno djelovala na njih razmatranja svetih otajstava! Oni bi opet poprimili odbačenu vjeru koju su nekoć na krilu majčinu naučili i u svom djetinjstvu tako veselo izvršivali; obamrla vjera nanovo bi oživjela. Marija, Majka Milosrđa, i na njima bi nanovo pokazala svoju moć ... Zato je krunica u našim danima najzgodnija molitva.«**

Potom je upozorio na pogibelji što proizlaze iz prostačkog i dvoličnog govora i psovke. Reče: **»U našim danima su najobljubljeniji dvolični i gadni govori, besramne šale najviše se traže, a nečista djela su neprestano na dnevnom redu. Dan pripovijeda danu, noć noći svoju sramotu. Kakav ćemo naći lijek protiv toj kugi? Protiv toj kugi jest također sv. krunica najzgodnije i najuspješnije sredstvo. Ili, zar mislite da može nečista duša moliti radosno krunicu, a da se ne sjeti svoga žalosnog stanja u koje ju je ta crna opačina strovalila? Koliko god puta opetuje riječ djevica, toliko puta sjeća se predragocjenog blaga djevičanstva kojeg je žrtvovala toj gadnoj opačini ... Plod molitve bit će taj, da će se ostaviti grijeha nečistoće«**

(V. STEPINAC, *Krunica, Propovijednik*, br. 7–8 (1930), str. 114 s.).

Koliko su ti poticaji vjernicima na molitvu krunice imali odjeka i u njegovu duhovnom životu, svjedoči kardinal Paolo Bertoli, onih godina tajnik Apostolske nuncijature u Beogradu, koji je jednoga proljetnog dana putovao s ceremonijarom Alojzijem Stepincem s posjeta mons. A. Baueru, zagrebačkom nadbiskupu, i mons. E. Pellegrinettiju, apostolskom nunciju, koji bijahu na odmoru kod čč. ss. Milosrdnica u Supetru na otoku Braču. Na povratku u vlaku, nakon podužeg razgovora, Alojzije izvadi iz džepa svoju veliku krunicu s petnaest otajstava, i reče vlč. Bertoliju: **»Don Paolo, sestre dominikanke mi dadoše pred nekoliko dana ovu krunicu s petnaest otajstava, jer su znale da je cijelu molim svaki dan«.** »Tim riječima prekinuvši razgovor«, svjedoči kardinal Bertoli, »u potpunoj sabranosti i gotovo preobražen, započeo je molitvu krunice.«

I ova prigoda svjedoči kako je Alojzije Stepinac nauk koji je vjernicima u nagovorima i propovjedima naviještao i preporučivao kao uspješno sredstvo posvećenja i kršćanskog usavršavanja, i sam u osobnom životu provodio.

Poslenik mira

Nadbiskup Bauer je visoko cijenio svoga obredničara Alojzija Stepinca. Alojzijeva radišnost, pobožnost i ozbiljnost bile su dovoljno jamstvo i za izvršenje ozbiljnijih pastoralnih izazova.

Privremeni upravitelj župe u Samoboru

Kad je u veljači 1932. umro župnik u Samoboru, tamošnji su župljani zaiskali da vlč. Tomo Dimnjaković bude imenovan župnikom. Nadbiskupu Baueru se nije svidio taj zahtijev. Nastali su nesporazumi. U samoborsku uzavrelu sredinu on je 10. siječnja 1932. imenovao mladog svećenika Alojzija Stepinca privremenim upraviteljem župe.

Sluga Božji se odmah uputio u Samobor. Kad je stigao i vidio prilike, reče vlč. Dimnjakoviću: **»Tomaš, gadnu si kašu zakuhao.«**

Alojzije je odmah počeo smirivati duhove. Obavljao je savjesno župne dužnosti i pripravljao župljane na onog župnika kojega im odredi njihov nadbiskup. Oni u početku nisu imali osobito razumijevanje za njegove poticaje. Dapače, oni bi i njega osobno vrijeđali, predbacujući mu da ga ne razumiju »jer učeno govori«. On je unatoč poteškoćama nastavio sustavno tumačiti okupljenim vjernicima istine kršćanske vjere. Doista, duhovi su se smirili i prihvatili novog župnika.

Kad je jednog dana nakon smirenih prilika nadbiskup Bauer došao u Samobor, kao u šali je upitao slugu Božjega što još radi u Samoboru. Alojzije je bezazleno odgovoro: **»A gdje ću biti! Još me Vaša Preuzvišenost nije pozvala.«**

Nadbiskup Bauer mu je tada priopćio razlog svoga dolaska: došao je da ga poveze u Zagreb.

(nastavlja se)

Hvala svim čitateljima, štovateljima i prijateljima Kauze u domovini i širom svijeta, za molitve i darove, kojima nesebično i velikodušno promiču glas svetosti i mučeništva kardinala Alojzija Stepinca.

U spomen uzoritom kardinalu Alojziju Stepincu

Vodila te Božja ruka,
domovini dala,
ponosna je ona bila
na svog kardinala.

Ljubio si čovjeka,
ma koje vjere bio,
oca Papu, Crkvu rimsku
vjerno si služio.

A kada je počeo
drugi svjetski rat,
svakomu si stradalniku
opet bio brat.

Gladnima si dao hranu,
prognanima dom,
brinuo za siročad
dušom očinskom.

Nakon rata bezbožnici
preuzeli vlast,
progonili Crkvu Božju,
kaljali joj čast.

Hoće život al' bez Boga
zlodusi režima,
položaje tebi nude
za izdaju Rima.

Ostao si vjeran Petru
namjesniku Krista,
jer u Crkvi njegovoj
čista ljubav blista.

Pravedna te zbog Isusa
sude i osude,
»zbog urote protiv zemlje«
zbog laži sulude.

Za zločince oprost moliš,
trpiš poput Krista,
jer u tvojoj svetoj duši
mržnji nema mjesta.

Zatočen u selu Krašić,
odvojen od stada,
trpio si dušom, tijelom
ko nikad do tada.

Mučenički život tvoj
vidio je Bog,
i k sebi je pozvao
vjernog slugu svog.

Danas je tvoj puk
pronašao spas,
u domovini vječnoj
moli se za nas.

Vinka Medaković, Primošten

(I ova pjesma prispjela je na poziv koji je Postulatura za proglašenje blaženim kardinala Stepinca uputila javnosti radi prikupljanja pjesama ili recitala o sluzi Božjemu Alojziju Stepincu.)

Vjernici u pohodu novom grobu kard. Stepinca (Snimio: V. Bledšnajder)

Mons. Giulio Einaudi, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, s nadbiskupima i biskupima u koncelebraciji prigodom predstavljanja javnosti novog groba zagrebačkoga nadbiskupa kard. Alojzija Stepinca 10. lipnja 1997. (Snimio: »Leos«)

Među posjetiteljima »Spomen-zbirke iz ostavštine sluge Božjega Alojzija Stepinca« najbrojniji su učenici osnovnih i srednjih škola iz svih krajeva domovine (Snimo: »Leos«)

Sluga Božji Alojzije Stepinac glasnik je Postulature za proglašenje blaženim i svetim kardinala Alojzija Stepinca, te časopis svih njegovih štovatelja, Kristovih vjernika i ljudi dobre volje.

God. 4 (1997) Broj 4

Cijena: 5 kn; za inozemstvo 3 DEM ili 3 USD

Glasnik izlazi četiri puta godišnje s dozvolom crkvenih poglavara.

Izdavač: Postulatura sluge Božjega Alojzija Stepinca, Kaptol 31 – 10000 Zagreb

Uređuje i odgovara: Dr. Juraj Batelja, Kaptol 31 – 10000 Zagreb

Adresa uredništva: Postulatura sluge Božjega Alojzija Stepinca, Kaptol 31, 10000 Zagreb, telefon: **4811781** ili **4816094**

Sve što se u našem Glasniku navodi ili naziva »čudo«, »svetost«, »svetac« i slično, sve to, u duhu crkvenih propisa, treba uzeti i razumjeti u našem običnom ljudskom načinu izražavanja. O svemu će tomu konačni sud izreći Crkva.

Rješenjem Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske, br. 532-03-1-7-94-01, časopis »Sluga Božji Alojzije Stepinac« oslobođen je plaćanja poreza na promet.

Lektor: **Domagoj GREČL**

Slog: **LASER plus**

Tisak: **Tiskara PULJKO**

Zagrebački nadbiskup i kardinal Franjo Kuharić, zajedno sa svim nadbiskupima i biskupima HBK, predvodi svečano euharistijsko slavlje prigodom predstavljanja javnosti novoga groba kard. A. Stepinca 10. lipnja 1997. (Snimio: »Leos«)

KAZALO

Na zadnjoj strani:

Vjerničko mnoštvo pohađa i moli na grobu sluge Božjega Alojzija Stepinca nadahnjujući se na njegovu primjeru vjere u Isusa Krista i moleći njegov zagovor na putu života

RAZMIŠLJANJA NAD NOVIM GROBOM KARDINALA STEPINCA

Branitelj čovjekoljublja i domoljublja

Nadbiskup zagrebački Alojzije Stepinac bio je iskreni branitelj dostojanstva ljudske osobe. Gotovo u svim svojim nagovorima i propovijedima, on je, kao veliki prijatelj čovjekov, u svijetlu Božje objave, dozivao u svijest svojih slušatelja dostojanstvo ljudske osobe. Bijaše vrlo osjetljiva srca za patnju i probleme bližnjega, zauzimao se za osnovna prava svakog čovjeka, bez obzira na njegov svjetonazor, na njegovu klasnu i nacionalnu pripadnost.

Odvažno se hrvao s moćnima da zaštiti nemoćne. Zbog toga će ga povijest Crkve i svijeta upisati u niz najhrabrijih biskupa Europe tadašnjega tragičnog vremena. Hrabro je osuđivao svaku zabludu i mržnju: rasnu, klasnu, vjersku, političku i nacionalnu (...).

U tamu nasilja i ponor mržnje totalitarnih društvenih sustava onoga vremena trebalo je unijeti poruku svjetla i utjehe, poruku pravde i mira. Trebalo je jasno naglasiti da je čovjek najveća vrednota, a njegovo dostojanstvo neopozivo – jer je čovjek slika i prilika Božja, Božjeg roda i plemena. Svoj rodni list, domovnicu, primio je od samoga Boga Stvoritelja. Sav zauzet za Božju stvar, nadbiskup Stepinac bijaše zauzet i za obranu najdražega stvorenja Božjega, čovjeka i njegova dostojanstva.

Načela koja je propovijedao i sam je živio trpeći s onima koji trpe. Gledajući oko sebe i po svijetu tolike zablude, nepravde i nasilja nad ljudima, dokazivao je da su upravo te zablude dovele čovječanstvo na rub katastrofe i ratova. Suvremenim zabludama podjele ljudi na više i niže rase, razaranju obiteljskih svetišta, ubijanju još nerođenih i sistematskom kvarenju mladeži, nadbiskup Stepinac je suprostavio istinu o Bogu i čovjeku. Mržnji i nasilju suprostavljao je ljubav i opraštanje, pomirenje svih sa svima.

U onim teškim vremenima diktature i brutalne sile, pogubnima za pojedince i čitave narode, bio je iskreni branitelj i otac, zaštitnik i tješitelj. Pomagao je svima kojima je mogao pomoći. Ratne 1943. godine piše jednom svećeniku: »Čudim se da su moji živci još na mjestu s obzirom na to što sve svaki dan moram proživjeti. Napokon, najljepše je i najljudskije trpjeti i raditi za dobro onih koji trpe i rade.«

K tome uočimo i ove njegove riječi: »U ljubavi prema hrvatskom narodu ne dam se od nikoga natkriliti.« Što nam svjedoči živo cvijeće, ukrasne svijeće i tople molitve brojnih vjernika na grobu ovog velikana vjere i domovine, hrvatskog kardinala Alojzija Stepinca? Svjedoče nam da je njegova uspomena u srcima milijuna hrvatskih katolika i danas zanosna i trajna, jer ga je njegov apostolski rad i trpljenje nosio u ljubavi prema Bogu, zalažući se za dobro svakoga čovjeka. Na blagdan Svih Svetih rekao je u zagrebačkoj katedrali: »Moja je politika bila i bit će uvijek – spašavati duše.«

Briga prema siromašnima i svim ugroženima potakla ga je još prije 2. svjetskog rata da se aktivira kao predsjednik Caritasa Zagrebačke nadbiskupije. Osobito za vrijeme rata, kad su u Zagreb stizali brojni prognanici i izbjeglice iz različitih dijelova Hrvatske, okupiranih od Talijana ili Titovih partizana. U svoju nadbiskupiju primio je tri stotine slovenskih svećenika, koje je okrutni Gestapo protjerao iz Mariborske biskupije. Istodobno razborito je savjetovao svoje svećenike glede vjerskih prijelaza osoba židovske i pravoslavne vjeroispovijesti u Katoličku Crkvu, samo da im spasi ugrožene živote – jer je »uloga i zadaća kršćana u prvom redu – spasavati ljude«. To su riječi nadbiskupa Alojzija Stepinca, koji je ljubio svakoga čovjeka u Isusu Kristu.

Mons. Rozario Šutrin